

VOORONTWERP VAN DECREET HOUDENDE DE ONDERSTEUNING VAN CULTUREEL-ERFGOEDWERKING IN VLAANDEREN

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ALGEMENE TOELICHTING

1. Samenvatting

Op 25 maart 2016 keurde de Vlaamse Regering de Conceptnota 'Naar een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen' goed. De accenten en beleidslijnen van het Regeerakkoord 2014-2019, de beleidsnota Cultuur 2014-2019, internationale beleidskaders en een langetermijnvisie op een duurzame cultureel-erfgoedwerking komen daarin samen.

De bestuurlijke wijzigingen (afslanking provincies), bepaald in het Regeerakkoord 2014-2019, de beleidsaccenten uit de beleidsnota Cultuur en de conceptnota 'Naar een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen' nopen tot een wijziging van het Cultureel-erfgoeddecreet van 2012.

Een nieuw decreet houdende het Vlaams cultureel-erfgoedbeleid zal het bestaande Cultureel-erfgoeddecreet van 2012 vervangen en heeft als doelstelling om de zorg voor en omgang met cultureel erfgoed te bevorderen door een cultureel-erfgoedveld uit te bouwen, een kwaliteitsvolle en duurzame cultureel-erfgoedwerking te bevorderen en de maatschappelijke inbedding van cultureel erfgoed te vergroten.

Dit voorontwerp van decreet kadert binnen:

- het Regeerakkoord 2014-2019;
- de beleidsaccenten uit de Beleidsnota Cultuur 2014-2019;
- de visie en doelstellingen geformuleerd in de Conceptnota 'Naar een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen', 25 maart 2016.

De krachtlijnen van het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet zijn:

- cultureel-erfgoedgemeenschappen: centraal begrip;
- herprofilering complementair beleid met steden en gemeenten en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC);
- nieuwe begrippen: functies en rollen;
- een kwaliteitslabel voor een collectiebeherende organisatie;
- de uitbouw van een groep van cultureel-erfgoedinstellingen;
- brede veld: werkingssubsidies voor cultureel-erfgoedwerking op basis van functies;
- brede veld: werkingssubsidies voor cultureel-erfgoedwerking op basis van dienstverlenende rollen;
- eengemaakte indiendatum voor werkingssubsidies;
- dynamische ruimte: projectmatige ondersteuning.

2. Situering

Cultureel erfgoed is het resultaat van eeuwen menselijke activiteit. De meest uiteenlopende voorwerpen, maar ook gebruiken en tradities kunnen als cultureel erfgoed beschouwd worden. Het gaat om een rijke variëteit aan culturele uitingen die overgeërfd zijn van vorige generaties en die een gemeenschap wil doorgeven aan een volgende generatie. Cultureel erfgoed is een gemeenschappelijk goed voor de samenleving. Het vormt onze geheugens, levert een bijdrage aan onze individuele en collectieve identiteitsvorming, geeft inzichten in maatschappijen en mensen uit het verleden, maar ook uit het heden. Duurzame en kwaliteitsvolle zorg voor en omgang met cultureel erfgoed dient dan ook een algemeen belang.

Sinds enkele jaren zijn het niet langer alleen de (cultuurhistorische) context, waarden en experts die bepalen wat (de waarde van) erfgoed is, en welk erfgoed zorg, bescherming of borging en ontsluiting geniet en wordt doorgegeven aan volgende generaties. Een breder draagvlak en de dialoog met en inbreng van de burger als bezoeker, (her-)gebruiker of deelnemer, maar ook als medebepaler van het cultureel-erfgoedbeleid van instellingen, organisaties of overheden, komen centraler te staan. Dit wordt geëxpliciteerd in het begrip cultureel-erfgoedgemeenschap. Bovendien is cultureel erfgoed een bron voor andere domeinen zoals toerisme, onderwijs, wetenschap en ondernemerschap. Ook economische, toeristische, diplomatieke en maatschappelijke doelstellingen houden best rekening met een kwaliteitsvolle, evenwichtige en duurzame benadering van cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedwerking. Het gaat immers vaak om 'de laatste getuigen': wil de samenleving haar erfgoed blijvend kunnen inzetten in diverse domeinen en uitputting tegengaan, dan moet de omgang met cultureel erfgoed duurzaam zijn.

Het beleid en instrumentarium dat de afgelopen 20 jaar werd uitgetekend, evolueerden naar een complementair beleid tussen de Vlaamse overheid, de provincies, de VGC en de steden en gemeenten. Cultureel-erfgoedwerking – de kwaliteitsvolle en duurzame zorg voor en omgang met het cultureel erfgoed – staat centraal in dit beleid.

De Vlaamse overheid ondersteunt daarom een cultureel-erfgoednetwerk van musea, culturele archiefinstellingen, erfgoedbibliotheken, een steunpunt en cultureel-erfgoedorganisaties die inzetten op ondersteuning, bemiddeling en erfgoedgerichte expertise, waarbij samenwerking centraal staat. Het Vlaamse cultureel-erfgoedbeleid dat o.a. via het Cultureel-erfgoeddecreet daarop inzet, kent momenteel een spanning tussen enerzijds de huidige draagkracht van de erkende en gesubsidieerde actoren in de sector en anderzijds de vele verwachtingen die de overheid, maar ook het bredere veld, andere sectoren en domeinen die zich bewust zijn van hun erfgoed, tegenover deze organisaties stellen.

De bestuurlijke wijzigingen die in het regeerakkoord staan, het kerntakendebat van de Vlaamse overheid en de Conceptnota 'Naar een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen' maken het noodzakelijk dat er een nieuw Cultureel-erfgoeddecreet wordt voorgelegd.

2.1. Regeerakkoord 2014-2019

Van oudsher zijn de verschillende bestuursniveaus – lokaal, provinciaal en Vlaams - in Vlaanderen actief inzake een cultureel-erfgoedbeleid. De Vlaamse overheid is hier een relatief jonge speler in. De bestuurlijke veranderingen die werden aangekondigd in het Regeerakkoord 2014-2019 hebben een grote impact op het cultureel-erfgoedbeleid én op de bijhorende regelgeving van de Vlaamse overheid. De rol, taken en verantwoordelijkheden van de Vlaamse overheid wijzigen daardoor. Het heeft een effect op het huidige 'complementaire cultureel-erfgoedbeleid', op het ondersteuningsbeleid dat via het Cultureel-erfgoeddecreet van 2012 vorm kreeg en op de opvolging en monitoring van het beleid van de Vlaamse overheid.

Voortbouwend op het Planlastendecreet van 2011, krijgen *steden en gemeenten en de VGC* meer autonomie en vertrouwen (decentralisatie), en worden er meer bevoegdheden aan hen gegeven vanuit het subsidiariteitsprincipe. Lokale besturen en de VGC zijn volwaardige partners van de Vlaamse overheid. De achterliggende filosofie is dat het lokale niveau dicht bij de burger staat en best geplaatst is om bepaalde beleidsaccenten en prioriteiten zelf te bepalen en uit te voeren. De verantwoordelijkheid voor een lokaal cultuurbeleid wordt bij de steden en gemeenten zelf gelegd. De verantwoording voor de besteding van Vlaamse middelen gebeurt daar nog enkel op grote lijnen. Afstemming tussen het lokale en Vlaamse niveau blijft echter ook voor de uitvoering van een Vlaams cultureel-erfgoedbeleid en de ondersteuning van cultureel-erfgoedactoren via het Cultureel-erfgoeddecreet belangrijk.

Het Regeerakkoord kondigde de herverdeling van de persoonsgebonden bevoegdheden van de *provincies* aan, waaronder cultuur en dus ook cultureel erfgoed. De provincies nemen een belangrijke rol op inzake cultureel-erfgoedbeleid en investeringen in en voor het cultureel-erfgoedveld. De herverdeling heeft een impact op onder meer de provinciale collecties en organisaties, het provinciale depotbeleid, provinciale subsidies en reglementen, provinciale digitalisering- en standaardiseringstrajecten in en met het cultureel-erfgoedveld, het provinciaal consulentenschap. Wat de subsidies betreft, wordt indeling en subsidiëring van collectiebeherende organisaties bij het regionale niveau meegenomen in het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet. De herverdeling van organisaties en provinciale taken wordt buiten dit decreet geregeld, met aandacht voor continuïteit en behoud van de expertise en instrumenten ten dienste van het cultureel-erfgoedveld.

Vertrekkend van de in de vorige regeerperiode opgestarte *regioscreening*, wil de Vlaamse overheid ook inzetten op het versterken van de dynamiek van regiovorming. Wanneer hier uitvoering aan wordt gegeven, heeft dit een effect op de ondersteuning van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden rond cultureel erfgoed.

De Vlaamse overheid heeft de ambitie om tegen 2020 in te zetten op een integrale *digitale* benadering van de beleids- en dienstverleningsprocessen ten aanzien van burgers, ondernemingen en lokale overheden. Door verdere digitalisering wil ze o.a. de werking van de overheid in de interactie met haar stakeholders en klanten vereenvoudigen, haar dienstverlening herdenken vanuit een vertrouwensrelatie tussen overheid en belanghebbenden, gegevens verbinden en gebruiken om beleid te sturen en rechten en/of subsidies toe te kennen, en enkel gegevens op te vragen die nergens anders beschikbaar zijn.

Onder de noemer 'iedereen aan het werk' voorziet het Regeerakkoord in een regularisatie van gesubsidieerde contractuelen (GESCO). Hoewel dit niet geregeld wordt in het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet heeft dit er wel gevolgen voor. Dit wordt nader toegelicht in punt 4.11.

De Vlaamse Regering wil ten slotte verdere verkokering binnen de overheid zelf tegengaan, en tegelijkertijd focussen op de *kerntaken van de overheid*. Meer doen met minder is een krachtlijn van het Regeerakkoord. Er wordt gestreefd naar een slanke en slagkrachtige overheid, met minder administratieve lasten en meer klantvriendelijkheid. Dat resulteert onder meer in een reorganisatie van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM) en het herbekijken van de kerntaken, het afstemmen van verschillende decreten en procedures binnen het beleidsdomein Cultuur (bv. Kunstendecreet, Decreet Sociaal-cultureel werk) en – waar relevant – met die van andere beleidsdomeinen (bv. Onroerend Erfgoed, Toerisme, Bestuurszaken), de digitalisering van administratieve processen, etc.

Voor organisaties die door de Vlaamse overheid ondersteund worden, ligt de focus op het vergroten van de slagkracht door minder versnippering en de nadruk op samenwerking en netwerking, ook met markspelers. Tot slot is er volop aandacht voor het stimuleren van ondernemerschap in de samenleving en bij erkende en gesubsidieerde organisaties.

2.2. Conceptnota 'Naar een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen'

De Vlaamse Regering keurde op 25 maart 2016 de Conceptnota 'Naar een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen' goed. Het gaat om een samenhangend, inspirerend en ambitieus kader voor de lange termijn voor het cultureel-erfgoedbeleid in Vlaanderen, dat kan inhaken op steeds evoluerende internationale kaders én de instrumenten die nodig zijn om dat waar te maken. Het is het resultaat van een intensief participatief traject met het cultureel-erfgoedveld. Zowel het lange

termijnperspectief (verleden – heden – toekomst) als het (delen van) 'gemeenschappelijk goed' zijn belangrijke uitgangspunten. Een kwaliteitsvolle, evenwichtige en duurzame benadering van cultureel erfgoed is belangrijk, net als het opnemen van een gedeelde verantwoordelijkheid voor het cultureel erfgoed.

De Conceptnota wil een antwoord bieden op een aantal noden en uitdagingen¹, waaronder:

- de effecten van de bestuurlijke veranderingen op de ontwikkeling van het netwerk van erkende en gesubsidieerde erfgoedactoren;
- de achterstanden in collectiebeleid (o.a. waarden, selecteren, verwerven, herbestemmen, registreren, bewaren, behouden, onderzoeken);
- de actualisering van het immaterieel cultureel-erfgoedbeleid;
- de nood aan een performante cultureel-erfgoedwerking en meer slagkracht voor de cultureel-erfgoedsector;
- de digitale ontwikkelingen in alle aspecten van cultureel-erfgoedwerking;
- de (toenemende) internationalisering;
- de vraagstukken en mogelijkheden rond (her-)gebruik van cultureel erfgoed in en door andere domeinen;
- het vergroten van het erfgoedbewustzijn, de wijzigende rol van het 'publiek' en het belang van het betrekken van de brede samenleving bij de zorg voor en omgang met cultureel erfgoed.

Waar mogelijk brengt de Conceptnota de roerende en immateriële erfgoedbenadering dichter bij elkaar, met respect voor elkaars eigenheden. Dat resulteerde in een nieuwe toelichting bij het begrip 'cultureel erfgoed'².

Daarnaast wordt 'cultureel-erfgoedwerking' geïntroduceerd als overkoepelend begrip voor alle onderscheiden erfgoedtaken die nodig zijn voor de kwaliteitsvolle zorg voor en omgang met cultureel erfgoed. Zie ook verder bij de bespreking van de begrippen in 4.4.

De Conceptnota focust op zes hoofdlijnen, die zowel door de cultureel-erfgoedsector als vanuit de samenleving werden aangegeven:

- een gevarieerde aanwezigheid van cultureel erfgoed waarborgen;
- het cultureel-erfgoednetwerk verder versterken en uitbouwen;
- een participatieve en open cultureel-erfgoedwerking realiseren;
- cultureel erfgoed in de samenleving valoriseren;
- een toonaangevend internationaal erfgoedbeleid nastreven;
- een duurzame basis voor cultureel-erfgoedwerking garanderen.

De uitgetekende beleidslijnen expliciteren de rollen en de verantwoordelijkheden die de Vlaamse overheid wil opnemen in overleg en afstemming met andere bestuursniveaus en beleidsdomeinen. Dit vraagt om de nodige investeringen en voldoen van (rand)voorwaarden om een duurzame en kwaliteitsvolle cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen mogelijk te maken. Tegelijkertijd is er voldoende openheid om te kunnen inspelen op ontwikkelingen of mogelijkheden die zich aandienen. Deze beleidslijnen hebben een langetermijnperspectief – en lopen dus over verschillende legislaturen heen. Er zullen stapsgewijs initiatieven genomen worden om ze uit te rollen. In eerste instantie betekent dit een actualisering en verfijning van bestaande instrumenten, en de mogelijke ontwikkeling van nieuwe instrumenten.

De Conceptnota bevat zo *de krijtlijnen voor het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet*, dat focust op cultureel erfgoed (roerend en immaterieel) en cultureel-erfgoedwerking én

---

¹ Zie voor de volledigheid deel III, Omgevingsanalyse van het Vlaamse cultureel-erfgoedveld, pp. 37-45. In: Conceptnota 'Naar een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen', 2016, 79 p.

² Conceptnota 'Naar een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen', 2016. p. 7.

het ondersteuningsinstrument is voor de verdere uitbouw en ontwikkeling van de cultureel-erfgoedsector. In het decreet is er aandacht voor:

- een aangepast begrippenkader / herformulering van cultureel-erfgoedwerking: functies (basistaken) en rollen (dienstverlenende taken);
- een complementair cultureel-erfgoedbeleid;
- de toekenning van een kwaliteitslabel voor een minimale professionele collectiewerking;
- de aanduiding en subsidiëring van een performante groep van cultureel-erfgoedinstellingen: collectiebeherende organisaties met een werking en uitstraling op internationaal niveau;
- werkingssubsidies voor collectiebeherende organisaties van landelijk en regionaal belang voor het uitvoeren van functies, met ook aandacht voor immaterieel cultureel erfgoed;
- werkingssubsidies voor het opnemen van dienstverlenende rollen op landelijk niveau door cultureel-erfgoedorganisaties en/of -netwerken;
- werkingssubsidies voor intergemeentelijke samenwerkingsverbanden voor het opnemen van een dienstverlenende rol op regionaal niveau;
- projectsubsidies voor het ondersteunen van tijdelijke landelijke en internationale initiatieven;
- versterkte aandacht voor planlastvermindering, samenwerking en netwerking, degelijk zakelijk beleid, goed bestuur, etc.

De Conceptnota gaat echter ook *ruimer dan het Cultureel-erfgoeddecreet* en bevat zowel de krijtlijnen als de mogelijkheden om diverse beleidstrajecten te initiëren, waar nodig bestaande regelgeving aan te passen of nieuwe initiatieven te nemen.

Sectoraal wordt nog werk gemaakt van bijvoorbeeld:

- het aankoopbeleid in functie van topstukken en sleutelwerken;
- de actualisering van het immaterieel cultureel-erfgoedbeleid;
- het initiëren van een reglement met het oog op het inhalen van achterstanden en het inspelen op bepaalde noden en beleidsaccenten (bv. digitalisering, waardering).

Cultuurbreed wordt nu reeds werk gemaakt van onder meer de voorbereiding van:

- een decreet in het kader van het Witboek aanvullende financiering;
- een Visienota 'Cultuur in een digitaal tijdperk' o.a. als basis voor een operationeel decentraal netwerkmodel dat digitale culturele processen ondersteunt;
- een decreet voor een regionaal cultuurbeleid;
- een geïntegreerd tijdschriftenbeleid;
- een definiëring van de taken van een steunpunt met het oog op meer afstemming van de rollen van de 'bovenbouworganisaties';
- de actualisering van het FOCI-reglement met het oog op subsidiëring van infrastructuurprojecten (bv. introduceren van duurzaamheid);
- de voorbereiding van regelgeving voor partnerprojecten om samenwerking en/of cross-overs met andere actoren te stimuleren, binnen cultuur (bijv. kunsten/erfgoed) en/of met andere beleidsdomeinen (bv. toerisme, onderwijs, wetenschapsbeleid).

3. Situering cultureel-erfgoedbeleid en de rol van de Vlaamse overheid

In Vlaanderen nemen diverse overheden verantwoordelijkheden op inzake cultureel-erfgoedbeleid. Provincies en steden en gemeenten zijn belangrijk binnen het cultureel-erfgoedbeleid, als eigenaars van belangrijke collecties maar ook en vooral als inrichtende macht, oprichter of beheerder van de meeste collectiebeherende organisaties in Vlaanderen. Vooral voor musea maar ook voor culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken dragen zij de hoofdverantwoordelijkheid en voorzien ze aanzienlijke middelen. Tegelijkertijd investeren ze in kennis en expertise, initiatieven, verenigingen en vrijwilligers die zich inzetten voor cultureel-erfgoedwerking.

Cultureel-erfgoedbeleid is onderdeel van cultuurbeleid, wat maakt dat er soms een nauwe verwantschap is met andere culturele sectoren zoals kunsten, sociaal-cultureel werk, jeugd en media. Daarnaast is er ook verbondenheid met andere beleidsdomeinen. Cultureel erfgoed en de cultureel-erfgoedsector dragen bij tot het uitvoeren van de beleidsdoelstellingen bijvoorbeeld bij Toerisme, Onderwijs, Bestuurszaken, Onroerend Erfgoed, Welzijn, Internationaal Vlaanderen, etc. Regelgeving en beleid uit andere domeinen en niveaus hebben ook een impact op cultureel erfgoed, cultureel-erfgoedwerking en de sector. Hetzelfde geldt soms omgekeerd.

Bovendien zijn er internationale kaders en conventies die impact hebben op zowel het beleid als het instrumentarium van de Vlaamse overheid.

Het Vlaamse cultureel-erfgoedbeleid staat dus niet op zichzelf. De relatie met de andere sectoren, beleidsdomeinen en instrumenten, en de respectieve verantwoordelijkheden moeten op een doordachte manier vorm krijgen.

3.1. Waarom en hoe een cultureel-erfgoedbeleid van de Vlaamse overheid?

Om een kwalitatieve cultureel-erfgoedwerking en de beschikbaarheid van het cultureel erfgoed voor de samenleving te garanderen, voert de Vlaamse overheid een duurzaam en dynamisch beleid waarbij ze investeert in cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedwerking.

Ze voorziet daarom in wettelijke kaders en instrumenten die het mogelijk maken dat in Vlaanderen cultureel erfgoed vandaag een plaats en betekenis heeft in en voor de samenleving, én kan doorgegeven worden aan de volgende generaties. Daarmee komt ze ook tegemoet aan een aantal internationale verplichtingen en verantwoordelijkheden, en verwachtingen van haar stakeholders.

Bij het uittekenen en uitvoeren van het cultureel-erfgoedbeleid streeft de Vlaamse overheid naar de maximale toepassing van de principes van cultureel-erfgoedwerking. Het gaat om:

- deontologische regels, kwaliteitsnormen en standaarden die worden toegepast door het werkveld;
- principes als duurzaamheid, betrouwbaarheid, meerstemmigheid, toegankelijkheid en participatie.

De Vlaamse overheid legt daarbij de nadruk op diversiteit en kwaliteit, een maximaal bereik, maximale transparantie en optimale inzet van middelen.

3.2. Historiek van cultureel-erfgoedbeleid en -instrumenten van de Vlaamse overheid

Het cultureel-erfgoedbeleid van de Vlaamse overheid is een relatief jong beleid, dat zich vanuit de diverse deelsectoren en geïnspireerd door internationale kaders en voorbeelden gaandeweg ontwikkelde aan de hand van opeenvolgende decreten en flankerende maatregelen. Zowel in de Conceptnota³ als in vorige memories van toelichting bij de diverse decreten, wordt dieper ingegaan op de beleidsontwikkelingen en accenten bij de verschillende instrumenten.

Samenvattend gaat het voor de ondersteuning door de Vlaamse overheid van cultureel-erfgoedwerking en cultureel-erfgoedorganisaties in Vlaanderen, om de volgende 'voorlopers' van het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet:

- het Museumdecreet van 1998;
- het Decreet op de Volkscultuur van 1998;
- het Reglement m.b.t. cultureel-erfgoedconvenants van 2000;
- het Archiefdecreet van 2002;

---

³ Conceptnota 'Naar een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen', 2016. Hoofdstuk III, Omgevingsanalyse van het Vlaamse cultureel-erfgoedveld, p. 21-22.

- het Erfgoeddecreet van 2004;
- het Cultureel-erfgoeddecreet van 2008;
- het Cultureel-erfgoeddecreet van 2012, gewijzigd bij het decreet van 20 november 2015.

In het Cultureel-erfgoeddecreet van 2008 kwamen de verschillende instrumenten voor de eerste keer samen. Sinds het Planlastendecreet van 2011 veranderde de relatie tussen de Vlaamse overheid en lokale besturen. De lokale beleids- en beheercyclus als uitgangspunt, en meer subsidiariteit en beleidsvrijheid voor de lokale besturen, zijn de belangrijkste principes waaraan het Cultureel-erfgoeddecreet van 2012 werd aangepast. Andere krachtlijnen van 2008 werden in 2012 dan ook grotendeels behouden. Sommige blijven ook vandaag, soms in geactualiseerde vorm behouden:

- cultureel-erfgoedgemeenschap als centraal begrip;
- afspraken met steden en gemeenten en de VGC;
- een kwaliteitslabel voor collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties;
- werkingssubsidies voor Vlaams ingedeelde collectiebeherende organisaties;
- werkingssubsidies voor landelijke dienstverlenende cultureel-erfgoedorganisaties;
- ondersteuning van lokale besturen en de VGC via cultureel-erfgoedconvenants.

De Kaderconventie van de Raad van Europa over de Waarde van Cultureel Erfgoed voor de Samenleving (Faro, 2005), de Conventie voor de bescherming en de promotie van de diversiteit van culturele uitingen (UNESCO, 2005) en de Conventie voor het borgen van het immaterieel cultureel erfgoed (UNESCO, 2003) vormen de voornaamste internationale kaders voor de krachtlijnen van het Cultureel-erfgoeddecreet (zie verder).

Onder impuls van Europese regelgeving en internationale tendensen nam Vlaanderen actie inzake het behouden en beschermen van cultuurgoederen van uitzonderlijke waarde of belang voor de Vlaamse Gemeenschap. Daarom is sinds 2003 het Topstukkendecreet van kracht, dat in 2014 werd gewijzigd.

In 2006 ratificeerde België de UNESCO-conventie van 2003 voor de Borging van Immaterieel Erfgoed. In 2010 werd de 'Visienota immaterieel cultureel erfgoed' voorgesteld. Cultureel-erfgoedorganisaties die erfgoedgemeenschappen ondersteunen en begeleiden bij de borging van hun immaterieel erfgoed, worden via het Cultureel-erfgoeddecreet ondersteund. Momenteel wordt de actualisering van het immaterieel cultureel-erfgoedbeleid voorbereid.

Als gevolg van deze ontwikkelingen en deze mee sturend, paste de Vlaamse overheid haar eigen organisatie in de loop der jaren aan. Vanaf 2006 (BBB) tot april 2015 voerde de afdeling Erfgoed van het agentschap Kunsten en Erfgoed het cultureel-erfgoedbeleid uit. Sinds 1 april 2015 maakt de afdeling Cultureel Erfgoed deel uit van het Departement CJSM. Vandaag loopt zowel een interne (re)organisatie van het Departement als het kerntakendebat van de Vlaamse overheid.

3.3. De rol en taken m.b.t. het cultureel-erfgoedbeleid van de Vlaamse overheid

De Vlaamse overheid stuurt aan op een verdere professionalisering, op een kwalitatief behoud en beheer van collecties, op het beschermen van cultuurgoederen van uitzonderlijk belang, op het borgen van immaterieel cultureel erfgoed, op samenwerking en expertisedeling, op een brede participatie en publiekswerking, op het betrekken van de samenleving en cultureel-erfgoedgemeenschappen bij cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedwerking en op internationale uitstraling, samenwerking en netwerking.

Om het cultureel erfgoed voor de samenleving toekomstgericht te valoriseren, investeert de Vlaamse overheid in een duurzame én dynamische cultureel-erfgoedwerking en zet ze in op het geheel van processen en procedures die een kwaliteitsvolle zorg voor en omgang met cultureel erfgoed garanderen. Ze neemt de rol op zich van facilitator, internationaal verbindingsagent en regisserend moderator en vertrekt daarbij van vier kernwaarden: openheid, daadkracht, vertrouwen en wendbaarheid.

Via een *faciliterend beleid* creëert de Vlaamse overheid de mogelijkheden en scheidt ze de kaders om een toekomstgerichte én vernieuwende cultureel-erfgoedwerking mogelijk te maken. Ze ondersteunt daarom een cultureel-erfgoednetwerk van musea, culturele archiefinstellingen, erfgoedbibliotheken, dienstverlenende cultureel-erfgoedorganisaties, erfgoedgemeenschappen, etc. De Vlaamse overheid werkt in samenspraak met de cultureel-erfgoedsector, de steden en gemeenten en andere beleidsvelden en betrokkenen een aanpak uit om de uitbouw van dat netwerk verder vorm te geven.

Het Vlaamse beleid ent zich op internationale beleidskaders en treedt op als *internationale makelaar*. Vlaanderen werkt mee aan en houdt rekening met internationale organisaties en beleidskaders zoals EU, Raad van Europa en UNESCO die meer en meer (aspecten van) het cultuurbeleid beïnvloeden. Ook de Agenda 2030 van de Verenigde Naties en de daaruit voortvloeiende duurzame ontwikkelingsdoelstellingen hebben een impact. Daarnaast biedt de Vlaamse overheid de cultureel-erfgoedsector mogelijkheden om zichzelf en het cultureel erfgoed internationaal te profileren inzake cultureel-erfgoedwerking, met het oog op duurzame samenwerking en uitwisseling.

Tot slot neemt de Vlaamse overheid de rol van *moderator en regisseur* op zich. Ze bewaakt dat de beleidslijnen kwaliteitsvol ingevuld worden en dat de instrumenten het gewenste effect bereiken. Waar nodig grijpt ze in om het instrumentarium te evalueren en bij te stellen.

De Vlaamse overheid heeft vandaag volgende kerntaken inzake cultureel erfgoed:

- Beschermen van cultuurgoederen van uitzonderlijk belang – Topstukkendecreet van 2003, zoals gewijzigd in 2014 en uitvoeren van de EU-richtlijn inzake uitvoer van cultuurgoederen;
- Borgen van immaterieel cultureel erfgoed – Reglement ‘Inventaris Vlaanderen voor Immaterieel Cultureel Erfgoed’ (2008);
- Ondersteunen – Cultureel-erfgoeddecreet, Topstukkendecreet (restauratiesubsidies) en Memoriaaldecreet, maar ook via investeringsubsidies (bijv. Fonds Culturele Infrastructuur);
- Beheren – Collectie Vlaamse Gemeenschap en eigen instellingen (KMSKA, M HKA, Kasteel van Gaasbeek en Landcommanderij Alden Biesen).

3.4. Internationale kaders⁴

De Vlaamse overheid laat zich in haar beleid inspireren door internationale ontwikkelingen en referentiekaders. Specifiek voor het Cultureel-erfgoeddecreet zijn de volgende conventies de belangrijkste richtinggevende kaders, waaruit bepaalde onderdelen vertaald zijn naar Vlaanderen:

- de Kaderconventie van de Raad van Europa over de Waarde van Cultureel Erfgoed voor de Samenleving (Faro, 2005);
- de Conventie voor de bescherming en de promotie van de diversiteit van culturele uitingen (UNESCO, 2005);

---

⁴ Voor een uitgebreide lijst, incl. de meer ‘beschermende’ conventies, zie Conceptnota ‘Naar een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen’, 2016, pp.19-20. Voor de link naar internationaal erfgoedbeleid, zie Conceptnota 2016, pp. 64-67.

- de Conventie voor het borgen van het immaterieel cultureel erfgoed (UNESCO, 2003; geratificeerd door België in 2006).

Samenvattend gaat het om de volgende grote lijnen:

- het recht op, gebruik van en de toegang tot cultureel erfgoed als 'gemeenschappelijk goed' van en voor de samenleving, met respect voor het duurzaam gebruik van en de variëteit aan erfgoed;
- de reflectie over, de kennisopbouw en de kennisdeling rond cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedwerking;
- de plaats en de rol van cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedwerking in de samenleving vandaag, en de bijdragen van de samenleving aan en betrokkenheid bij cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedwerking;
- het belang van en de gedeelde verantwoordelijkheid voor cultureel-erfgoedwerking voor het doorgeven van cultureel erfgoed aan volgende generaties;
- het belang van cultureel-erfgoedgemeenschappen voor cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedwerking;
- het belang van collectiebeherende organisaties voor cultureel-erfgoedwerking;
- het belang van cultureel-erfgoedorganisaties voor cultureel-erfgoedwerking;
- het voorzien in beleid en beleidsinstrumenten ter (financiële) ondersteuning van cultureel-erfgoedgemeenschappen en -organisaties en andere besturen, en de monitoring van dit beleid en de beleidsinstrumenten;
- het belang van samenwerking en netwerking tussen burgers, organisaties en overheden met betrekking tot cultureel-erfgoedwerking;
- het cultureel erfgoed een plaats geven in het digitale tijdperk en de cultureel-erfgoedwerking vorm geven in het digitale tijdperk;
- het stimuleren van duurzaamheid en maatschappelijke en culturele diversiteit;
- het bevorderen van internationale samenwerking, uitwisseling en promotie.

Het geven van een kwaliteitslabel aan collectiebeherende organisaties bouwt eveneens voort op internationale deontologische kaders en ethische codes (o.a. ICOM, IFLA, ICA).

3.5. Relatie onroerenderfgoeddecreet en –beleid van de Vlaamse overheid

Erfgoed neemt verschillende vormen aan, zowel tastbaar (bv. monumenten, landschappen, objecten) als niet-tastbaar (bv. talen, kennis, muziek). Het is een containerbegrip, waarbij in Vlaanderen roerend en immaterieel erfgoed als 'cultureel erfgoed' wordt geduid, terwijl monumenten, landschappen en archeologie onder de noemer 'onroerend erfgoed' vallen. Het omvat bijvoorbeeld zowel museumobjecten, archivalische documenten, tradities en gebruiken als monumenten, archeologische sites en landschappen.

Door opeenvolgende staatshervormingen in de jaren '70 en '80 van de 20ste eeuw werden zowel de gemeenschappen als de gewesten in België bevoegd voor erfgoedbeleid. Op Vlaams niveau leidde dit tot een bestuurlijk onderscheid tussen gewest- en gemeenschapsmaterie. Het onroerend erfgoedbeleid van het Vlaamse Gewest maakt momenteel deel uit van het ruimtelijk beleid van de Vlaamse overheid en is ondergebracht in het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (RWO). Het cultureel-erfgoedbeleid van de Vlaamse Gemeenschap is onderdeel van het cultuurbeleid van de Vlaamse overheid dat binnen het beleidsdomein CJSM werd ondergebracht.

Twee ministers en hun administraties zijn bijgevolg bevoegd voor de uitvoering van het erfgoedbeleid van de Vlaamse overheid. Op het lokale en provinciale bestuursniveau en in de erfgoedpraktijk bestaat dit onderscheid veel minder.

Niettegenstaande deze opsplitsing zijn er veel raakvlakken tussen het onroerend erfgoedbeleid en het cultureel-erfgoedbeleid. Daarom blijft afstemming tussen

beide noodzakelijk. Meer specifiek gaat het over de wisselwerking en afstemming tussen:

- de organisatie van Erfgoeddag en Open Monumentendag;
- het beleid m.b.t. de lokale besturen/intergemeentelijke samenwerkingsverbanden;
- het beleid inzake de bescherming van roerende goederen die integrerend deel uitmaken van een onroerend goed, ingeval het om een topstuk gaat;
- de regierol inzake depotbeleid;
- het internationaal erfgoedbeleid (zoals bv. het Erfgoedlabel, de bescherming van cultuurgooederen in oorlogssituaties, de restitutie van cultuurgooederen);
- over andere specifieke elementen van taakverdeling tussen het cultureel-erfgoedbeleid enerzijds en het onroerend erfgoedbeleid anderzijds (bv. varend erfgoed).

4. De belangrijkste krachtlijnen van het Cultureel-erfgoeddecreet

4.1. Cultureel-erfgoedgemeenschappen: centraal begrip

Het begrip 'erfgoedgemeenschap' werd geïntroduceerd in de Kaderconventie van Faro uit 2005 en werd vervolgens opgenomen in de Cultureel-erfgoeddecreten van 2008 en 2012. Ook in het nieuwe decreet blijft 'cultureel-erfgoedgemeenschap' een centraal begrip.

Cultureel-erfgoedgemeenschappen zijn individuen, groepen en organisaties die een bijzondere waarde hechten aan cultureel erfgoed en dit willen behouden en doorgeven aan toekomstige generaties. Een cultureel-erfgoedgemeenschap gaat over hoe we ons aangetrokken voelen tot of een verwantschap hebben met cultureel erfgoed. Het zegt niets over het bezit/eigenaarschap van het cultureel erfgoed of de professionele band ermee. In brede zin omvatten de erfgoedgemeenschappen iedereen die met cultureel erfgoed in aanraking komt en er geïnteresseerd in is, dus ook het publiek. Wij behoren allemaal, bewust of onbewust, tot één of meerdere cultureel-erfgoedgemeenschappen. Ze zijn niet strikt af te bakenen en hetzelfde erfgoed kan appelleren aan verschillende, al dan niet met elkaar overlappende gemeenschappen.

Cultureel-erfgoedorganisaties die een werkingssubsidie ontvangen op basis van het Cultureel-erfgoeddecreet moeten een actieve rol spelen in de erfgoedgemeenschappen waar ze deel van uitmaken. Ze vervullen daarbinnen een ankerfunctie, nemen een voorbeeldrol op en zorgen voor samenhang. We verwachten dat alle landelijke cultureel-erfgoedorganisaties dit doen. Het is onder andere voor het opnemen van deze verantwoordelijkheid dat ze een werkingssubsidie ontvangen. Erfgoedgemeenschappen zijn een centraal begrip in de regelgeving. De essentie is dat de samenleving, en niet enkel de eigenaars of professionele beheerders van erfgoed, betrokken wordt bij de zorg en het doorgeven van erfgoed. Dit vereist voldoende inspraak en participatie.

4.2. Strategische visienota

Het Cultureel-erfgoeddecreet voorziet, naar analogie met het kunstenbeleid, in de opmaak van een strategische visienota over de ondersteuning van cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen. Met de opmaak van een strategische visienota bepaalt de Vlaamse Regering tijdens elke legislatuur, voorafgaand aan een structurele subsidieronde, haar visie met betrekking tot de uitvoering van het Cultureel-erfgoeddecreet. Deze nota is een verdere uitwerking van de beleidsnota Cultuur, houdt rekening met de beleidslijnen van het Regeerakkoord en verenigt de stemmen van de sector, de Vlaamse steden en gemeenten en de VGC. De strategische visienota bepaalt de beleidsprioriteiten en -instrumenten van de minister, en biedt een richtinggevend kader voor de beoordeling van de subsidievragen.

De strategische visienota zal geen totaalvisie op het beleid voor cultureel erfgoed omvatten. Dat is immers breder dan de ondersteuning van cultureel-erfgoedwerking en omvat onder meer ook bescherming, borging, beheer van collecties, aanvullende financieringsmaatregelen. Dit werd in de Conceptnota 'Naar een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen' in een langetermijnvisie beschreven. Deze zal de basis vormen voor de eerste strategische visienota.

4.3. Complementair beleid met steden en gemeenten en de VGC

Een belangrijk uitgangspunt in het cultureel-erfgoedbeleid dat de afgelopen decennia werd ontwikkeld, is de complementariteit met andere bestuursniveaus. Naast Vlaanderen, spelen de provincies en de steden en gemeenten van oudsher een belangrijke rol bij de ondersteuning van de cultureel-erfgoedsector. De afspraken over informatie-uitwisseling en ieders verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in een protocol van akkoord: afspraken over het toekennen van een kwaliteitslabel aan collectiebeherende organisaties en de mogelijkheid tot indeling op lokaal, regionaal of Vlaams niveau. Een dergelijke indeling geeft aan welk overheidsniveau voor de ondersteuning verantwoordelijk is, ongeacht welke publiek- of privaatrechtelijke rechtspersoon de inrichtende macht van deze organisaties is.

Als gevolg van de afslanking van de provincies wordt het complementaire beleid echter hertekend. Vanaf 1 januari 2018 dragen de provincies hun culturele bevoegdheid over en zijn ze niet langer betrokken partij in het cultureel-erfgoedbeleid. Met de steden en gemeenten en de VGC, die hun verantwoordelijkheid voor het cultureel-erfgoedbeleid voortzetten, wordt een nieuwe afsprakenregeling gemaakt.

Afspraken met steden en gemeenten en de VGC worden nu, op vraag van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG, de koepelorganisatie van de Vlaamse gemeentebesturen), ingeschreven in het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet zelf. Het regelt de wijze waarop de steden en gemeenten en de VGC betrokken worden bij de uitvoering van dit decreet. Nieuw is dat de steden en gemeenten en de VGC hun beleidsintenties kunnen kenbaar maken en dat ze betrokken worden bij de opmaak van de strategische visienota. Eveneens nieuw is dat ze gehoord zullen worden na de beoordelingsprocedure over werkingssubsidies aan cultureel-erfgoedorganisaties op hun grondgebied. Hierdoor kan bij de beslissing over subsidiëring in het kader van het Cultureel-erfgoeddecreet rekening gehouden worden met de evenwichten in het (lokale) cultureel-erfgoedveld. De Vlaamse steden en gemeenten en de VGC krijgen via het overleg met andere woorden de kans om de subsidieaanvragen op het Cultureel-erfgoeddecreet in het cultureel-erfgoedbeleid op hun grondgebied te contextualiseren, waardoor de minister een beter geïnformeerde beslissing kan nemen.

Ook bij het sluiten van een beheersovereenkomst met de cultureel-erfgoedinstellingen die gevestigd zijn op hun grondgebied, zullen steden en gemeenten of de VGC betrokken worden.

In het kunstenbeleid worden gelijkaardige afspraken met de lokale besturen gemaakt (Kunstendecreet van 2013). Het is wenselijk om op termijn tot een globaal afsprakenkader te komen met de steden en gemeenten en de VGC over alle culturele organisaties op hun grondgebied.

4.4. Nieuwe begrippen: functies en rollen

Het Cultureel-erfgoeddecreet introduceert een aantal nieuwe begrippen. Dit nieuwe begrippenkader is gemeenschappelijk voor de verschillende deelsectoren en staat een geïntegreerde benadering van roerend en immaterieel erfgoed voor.

Cultureel-erfgoedwerking is het geheel van taken en processen dat een kwaliteitsvolle zorg voor en omgang met cultureel erfgoed (roerend én immaterieel) garandeert.

Een *functie* wordt in het nieuwe decreet gedefinieerd als een basistaak in de cultureel-erfgoedwerking. In het huidige decreet van 2012 wordt de term 'basisfuncties' gehanteerd, maar deze basisfuncties⁵ beantwoorden onvoldoende aan de veranderende, hedendaagse werking van cultureel-erfgoedorganisaties. Daarom worden ze in het nieuwe decreet geactualiseerd en uitgebreid naar vijf functies. Deze vijf functies omvatten alle geïdentificeerde erfgoedtaken, met aandacht voor immaterieel erfgoed. De vijf functies zijn: 'herkennen en verzamelen', 'behouden', 'onderzoeken', 'presenteren en toeleiden' en 'participeren'. Ze vormen in het decreet de basis voor een kwaliteitslabel, de indeling en de subsidiëring van collectiebeherende organisaties, de subsidiëring van een organisatie die de cultureel-erfgoedwerking opneemt voor het immaterieel cultureel erfgoed en voor aanvragen van projectsubsidies.

Een *rol* staat voor een dienstverlenende taak of cluster van dienstverlenende taken die uitgevoerd wordt ter ondersteuning van, rechtstreeks of onrechtstreeks, de functies bij andere erfgoedbeheerders of cultureel-erfgoedgemeenschappen. Voor een bepaalde rol, of de coördinatie ervan, kan een cultureel-erfgoedorganisatie op basis van het decreet een werkingssubsidie ontvangen. Zowel collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties als afzonderlijke dienstverlenende actoren komen hiervoor in aanmerking (zie 4.8). Subsidies voor het opnemen van een of meerdere rollen vervangen de verschillende dienstverlenende organisatietypes die in de vorige decreten afzonderlijk werden vermeld (nl. landelijke expertisecentra voor cultureel erfgoed, landelijke organisaties voor volkscultuur, samenwerkingsverbanden met het oog op de internationale profilering van kunstcollecties, Archiefbank Vlaanderen en de Vlaamse Erfgoedbibliotheek). Het decreet voorziet ook projectsubsidies voor het opnemen van een (nieuwe) rol.

De basis voor dit nieuwe begrippenkader werd gelegd in de Conceptnota 'Naar een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen' en wil een antwoord bieden op verschillende evoluties in het veld: de toegenomen aandacht voor immaterieel cultureel erfgoed, de toegenomen aandacht voor participatie en het duidelijker definiëren/benoemen van de dienstverlenende rol als volwaardig onderdeel van een cultureel-erfgoedwerking. Bovendien wordt een gelijkaardig begrippenkader over de cultuurdecreten heen nagestreefd. Zo introduceerde het Kunstendecreet van 2013 reeds een functiegerichte benadering.

4.5. Een kwaliteitslabel voor een collectiebeherende organisatie

Ook in het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet blijven musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheek in aanmerking komen voor een kwaliteitslabel op basis van een internationale minimumstandaard voor een professionele cultureel-erfgoedwerking. Het erkennen van de kwaliteitsvolle werking bestaat voor musea sinds 1996, met het decreet van 2008 werd dit uitgebreid naar culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheek. Hiermee schakelt de Vlaamse Gemeenschap zich in, in een internationaal verhaal. Ook in Nederland, Groot-Brittannië, Denemarken en in vele andere Europese landen en regio's bestaat een registratie van kwaliteitsvol werkende musea. Door ook een kwaliteitslabel uit te reiken aan culturele archiefinstellingen⁶ en

---

⁵ Verzamelfunctie, behoud en beheerfunctie, onderzoeksfunctie en publieksgerichte functie

⁶ Archiefinstellingen kunnen voor hun cultureel-erfgoedwerking een kwaliteitslabel ontvangen. Op het bestuurlijk-administratieve archiefbeheer in de openbare sector is het Vlaamse Archiefdecreet van toepassing.

erfgoedbibliotheken neemt de Vlaamse Gemeenschap het voortouw op internationaal vlak.

Het is belangrijk dat de kwaliteit van een werking wordt gemeten en erkend en dat organisaties die aan de standaarden voldoen een kwaliteitslabel krijgen. Het toont aan dat het cultureel erfgoed dat door deze organisatie wordt bewaard in goede handen is, dat er zorg- en duurzaam mee wordt omgesprongen; kortom dat het wordt beheerd volgens de regels van de kunst. Het schept vertrouwen tegenover derden, zoals andere collectiebeherende organisaties en inhoudelijke partners (bv. schenkers, bruikleengevers, onderzoekers), erfgoedgemeenschappen, het publiek en financiële partners. Het geeft garanties naar de toekomst van het cultureel erfgoed.

Het kwaliteitslabel blijft losgekoppeld van de subsidiëring. De voorwaarden en de criteria verschillen. Voor het kwaliteitslabel zijn de criteria gebaseerd op een minimumstandaard voor een professionele werking. De criteria voor werkingssubsidies zijn op een 'hogere' niveau geformuleerd, rekening houdend met een hogere professionaliseringsgraad, een grotere reikwijdte en bereik van de werking en de waarde van de collectie.

De procedure voor het toekennen van een kwaliteitslabel wordt in het nieuwe decreet geoptimaliseerd. De vier basisfuncties worden omgezet naar vijf functies (zie 4.4).

4.6. De uitbouw van een groep van cultureel-erfgoedinstellingen

Een aantal collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties met een kwaliteitsvolle werking en collectie, met een uitstraling, schaalgrootte, bereik en relevantie op landelijk en internationaal niveau, kunnen in het nieuwe decreet aangeduid worden als 'cultureel-erfgoedinstellingen'. De Vlaamse overheid wil voor deze 'cultureel-erfgoedinstellingen' een grotere verantwoordelijkheid nemen door een substantiële subsidie toe te kennen voor hun werking. Met deze werkingssubsidie brengen ze de uitvoering van hun basistaken (functies) én dienstverlening naar het veld (rol) op een excellent niveau, spelen ze actief in op nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen in de samenleving en hebben zij een voorbeeldrol inzake goed bestuur, samenwerking en expertisedeling.

Met de uitbouw van een groep van cultureel-erfgoedinstellingen wordt het cultureel-erfgoedveld versterkt met een aantal duurzame collectiebeherende organisaties die – binnen een internationale context – een bijzondere rol opnemen. Hiermee treedt het cultureel-erfgoedbeleid in het spoor van het kunstenbeleid, waar met het Kunstendecreet van 2013 'kunstinstellingen' worden erkend. Het is de bedoeling om het begrip 'instelling' op dezelfde manier te introduceren in alle culturele sectoren.

De aanduiding als 'cultureel-erfgoedinstelling' maakt deel uit van de aanvraagprocedure voor indeling en subsidiëring en geldt voor onbepaalde duur. De werkingssubsidie aan deze cultureel-erfgoedinstellingen wordt niet in vraag gesteld, enkel de hoogte van het bedrag wordt vijfjaarlijks herbekeken.

4.7. Brede veld: werkingssubsidies voor cultureel-erfgoedwerking op basis van functies

Brede veld: landelijke en regionale indeling en subsidiëring van collectiebeherende organisaties

Naast een beperkte groep grote 'cultureel-erfgoedinstellingen' (zie 4.6), blijft de Vlaamse overheid verantwoordelijkheid nemen voor het 'brede veld', een ruime groep van collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties.

Met de afslanking van de provincies neemt de Vlaamse overheid, naast de landelijk ingedeelde, opnieuw de verantwoordelijkheid voor regionaal ingedeelde collectiebeherende organisaties. Het provinciale ondersteuningsbeleid voor musea en archiefinstellingen wordt m.a.w. geïntegreerd in het Cultureel-erfgoeddecreet.

De vijf functies vormen de basis voor landelijke of regionale indeling en subsidiëring. De criteria, die in het uitvoeringsbesluit bij het decreet nader worden bepaald, maken een onderscheid tussen landelijke en regionale indeling. In beide gevallen wordt een grotere professionalisering beoogd. Net zoals in het huidige decreet, komt er geen aparte aanvraag voor indeling. Dit gebeurt tegelijk met de subsidiebeslissing en bezorgt dus geen extra planlast.

Het decreet voorziet niet langer in de subsidiëring van een privaatrechtelijke Nederlandstalige culturele archiefinstelling die het Vlaamse culturele leven in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad documenteert. Deze structurele ondersteuning wordt op basis van andere regelgeving gecontinueerd.

Indeling en subsidiëring van erfgoedbibliotheken met een afzonderlijke werking

Voor het eerst wordt de mogelijkheid voorzien tot indeling en subsidiëring van erfgoedbibliotheken. Dit komt tegemoet aan de vraag van deze deelsector.

Tot op heden bestond het beleid t.a.v. erfgoedbibliotheken uit het toekennen van een kwaliteitslabel aan erfgoedbibliotheken en in de ondersteuning van een samenwerkingsverband van de belangrijkste erfgoedbibliotheken in Vlaanderen, de Vlaamse Erfgoedbibliotheek. Door deze eerste aanzetten voor een structureel beleid, verankerd in het Cultureel-erfgoeddecreet van 2008, heeft deze deelsector cruciale stappen gezet om zichtbaarder te worden, meer waardering te krijgen en een duidelijke positie te verwerven in het cultureel-erfgoedveld en -beleid. De indeling en subsidiëring van erfgoedbibliotheken zijn bijgevolg een logische volgende stap in het beleid.

Vanuit de huidige budgettaire context legt het Cultureel-erfgoeddecreet evenwel de restrictie op dat de erfgoedbibliotheken, net als musea en culturele archiefinstellingen, een afzonderlijke op zichzelf staande cultureel-erfgoedwerking moeten hebben om ingedeeld en structureel gesubsidieerd te worden. Dit betekent dat een cultureel-erfgoedwerking die deel uitmaakt van een andere werking die uitgevoerd wordt binnen dezelfde organisatie in het kader van een meer omvangrijke kerntaak, niet in aanmerking komt voor werkingsubsidies. Voorbeelden zijn een erfgoedbibliotheek binnen een onderwijsinstelling, een openbare bibliotheek. Voor deze organisaties neemt de Vlaamse overheid haar verantwoordelijkheid op vanuit Onderwijs, of via de ondersteuning van Lokaal Cultuurbeleid.

Dit neemt niet weg dat de Vlaamse overheid het symbolische kapitaal van deze erfgoedbibliotheken erkent en waardeert. Op basis van het Cultureel-erfgoeddecreet blijft, naast het kwaliteitslabel, projectmatige ondersteuning voor deze cultureel-erfgoedwerking mogelijk. In het belang van deze deelsector zal ook het samenwerkingsverband van de erfgoedbibliotheken in aanmerking blijven komen voor ondersteuning.

Subsidiëring van een landelijke organisatie die de cultureel-erfgoedwerking opneemt voor het immaterieel cultureel erfgoed

Zoals eerder vermeld krijgt ook de specifieke zorg voor en omgang met immaterieel cultureel erfgoed een volwaardige plek in dit decreet – naast het collectiebeheer dat meer roerend gepercipieerd blijft. Dit in navolging van de specifieke vraag uit de sector tijdens het participatieve traject ter voorbereiding van de Conceptnota. We verwachten van collectiebeherende organisaties dat ze de functies voor immaterieel erfgoed opnemen vanuit hun collectieprofiel. Daarnaast

blijft de nood aan een organisatie op landelijk niveau die de functies opneemt voor (een collectie) immaterieel cultureel erfgoed in (minstens) de vijf domeinen zoals opgenomen in de UNESCO-conventie 2003:

- verhalen en taalvariaties;
- immaterieel cultureel erfgoed binnen het kunstenveld;
- sociale praktijken, rituelen en feesten;
- kennis over en praktijken verbonden met de natuur en het universum;
- kennis verbonden met ambachten en vakmanschap.

Dit is geen eindige lijst maar geeft wel richting aan de definitie van immaterieel cultureel erfgoed.

Deze organisatie neemt de kwaliteitsvolle uitvoering van de functies op en bewaakt en begeleidt hierin cultureel-erfgoedorganisaties maar vooral ook erfgoedgemeenschappen. Ze beheert het immaterieel cultureel-erfgoedplatform en voert een duurzaam herkennings- en borgingsbeleid in samenspraak met erfgoedgemeenschappen en cultureel-erfgoedorganisaties. Tegelijk zet ze ook in op sensibilisering voor immaterieel cultureel erfgoed, op kennisdeling, opvolging en ontwikkeling van methodieken en praktijken, en op samenwerking en netwerking in Vlaanderen en internationaal.

4.8. Brede veld: werkingssubsidies voor cultureel-erfgoedwerking: dienstverlenende rollen

Subsidiëring van landelijke dienstverlening

De nood aan gespecialiseerde erfgoedexpertise en ondersteuning is zowel binnen als buiten het cultureel-erfgoedveld nog steeds groot; uitdagingen en eisen inzake cultureel-erfgoedwerking overstijgen vaak ook de kennis en mogelijkheden van individuele organisaties en erfgoedbeheerders die erfgoedzorg niet als kerntaak hebben. Het tot stand brengen van een netwerk van cultureel-erfgoedorganisaties en erfgoedgemeenschappen, waarbij (internationale) expertise wordt ontwikkeld, uitgewisseld en gedeeld, blijft dan ook een belangrijke doelstelling van het beleid.

In het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet kunnen organisaties die inzetten op dienstverlening ondersteund worden via de subsidiëring van dienstverlenende rollen van cultureel-erfgoedorganisaties op landelijk niveau. Deze vervangt de verschillende subsidielijnen die in voorgaande decreten per dienstverlenend organisatietype werden benoemd (nl. landelijke expertisecentra voor cultureel erfgoed, landelijke organisaties voor volkscultuur, samenwerkingsverbanden met het oog op de internationale profilering van kunstcollecties, Archiefbank Vlaanderen en Vlaamse Erfgoedbibliotheek).

De ondersteuning van het steunpunt wordt niet in het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet opgenomen, omdat in het kader van de cultuurbrede afstemming van de taken en rollen van de 'bovenbouw' (organisaties tussen overheid en veld) de rollen van een steunpunt voor alle culturele sectoren op dezelfde manier geherdefinieerd zullen worden. In een overgangsbepaling wordt voorzien dat de subsidiëring van het steunpunt wordt verdergezet op basis van het Cultureel-erfgoeddecreet van 2012, tot een nieuwe regelgeving van toepassing wordt.

Een *afzonderlijke dienstverlenende organisatie* komt in aanmerking voor werkingssubsidies voor het opnemen van een rol indien het belang en de noden van de erfgoedbeheerders of cultureel-erfgoedgemeenschappen waarop de dienstverlening gericht is, verantwoord kan worden en voor zover een collectiebeherende organisatie (of een andere cultureel-erfgoedorganisatie) deze rol nog niet invult. Het gaat om complexe of grootschalige erfgoedenoden die de draagkracht van individuele organisaties overstijgen en waarvoor diverse vormen van kennis, expertise, en infrastructuur moeten worden samengebracht. Zoals in het vorige decreet blijft het uitgangspunt, bij het bepalen of een dienstverlenende organisatie wordt gesubsidieerd, steeds de volledige sectortekening. Er zal

gekeken worden of de rol al dan niet reeds wordt ingevuld door een collectiebeherende organisatie of een andere cultureel-erfgoedorganisatie.

Indien de rol wordt opgenomen door *een landelijk of regionaal ingedeelde collectiebeherende organisatie* is deze gelinkt aan de aanwezige competenties en expertise in de organisatie. In de vorige decreten maakte de expertiserol reeds deel uit van de criteria voor werkingsubsidies en werd van collectiebeherende organisaties verwacht dat ze hun expertise ter beschikking stelden van het veld. Door deze rol nu afzonderlijk te subsidiëren, wordt de aanwezige expertise en inzet duidelijker gevaloriseerd. Het betekent wel dat de collectiebeherende organisatie moet beschikken over een afzonderlijke cel (met personeel) die instaat voor het uitvoeren van de rol en dat de dienstverlening gericht is naar het brede veld: zowel naar cultureel-erfgoedorganisaties als naar organisaties die erfgoed niet als kerntaak hebben. De afzonderlijke ondersteuning van de dienstverlenende rol bij collectiebeherende organisaties laat ook een betere afstemming toe met de dienstverlening door andere actoren in het veld.

Indien de rol wordt opgenomen door een afzonderlijke dienstverlenende organisatie kiest de Vlaamse overheid bewust voor organisaties die een voldoende schaalgrootte hebben, dit om versnippering van dienstverlening en versplintering in kleinere niches tegen te gaan. De inschatting gebeurt in verhouding tot de aanwezige noden in het globale cultureel-erfgoedveld en rekening houdend met het bestaande referentiekader van cultureel-erfgoedorganisaties.

Subsidieaanvragen voor het opnemen van een dienstverlenende rol op landelijk niveau gebeuren bij voorkeur in een netwerk met verschillende actoren. De organisatie moet met andere woorden oog hebben voor verwante kennis en aanbod (bv. van infrastructuur) die aanwezig is bij andere spelers binnen en buiten het cultureel-erfgoedveld. Fusies en samenwerking (al dan niet structureel) tussen dienstverlenende en collectiebeherende organisaties worden aangemoedigd. Dit zorgt voor meer slagkrachtige werkingen.

Mogelijke dienstverlenende rollen (hetzij thematisch/inhoudelijk of erfgoed-technisch van aard) worden niet vastgelegd in de regelgeving. Zo wordt de openheid behouden om in te spelen op nieuwe evoluties en noden in het veld. De Vlaamse overheid zal wel, in samenspraak met de actoren uit de cultureel-erfgoedsector, de regie voeren over de ontwikkeling van het dienstverlenende netwerk. De beleidsprioriteiten zoals bepaald in de Beleidsnota Cultuur en de Conceptnota cultureel erfgoed, en de resultaten van de regierol zoals meegenomen in de strategische visienota zijn richtinggevend.

De ondersteuning van *periodieke publicaties* als kerntaak van een organisatie krijgt een plaats in een geïntegreerd (cultuurbreed) tijdschriftenbeleid en komt dus niet meer voor in het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet.

Ook de mogelijkheid tot subsidiëring van een *belangenbehartiger* wordt in het decreet niet langer voorzien. Belangenbehartiging is een waardevolle opdracht, maar de organisatie ervan is een taak van de sector zelf.

Subsidiëring van besturen voor regionale dienstverlening

Sinds 2000 sluit de Vlaamse Gemeenschap cultureel-erfgoedconvenants met lokale besturen en de VGC om het ontwikkelen van een lokaal cultureel-erfgoedbeleid te stimuleren. De nadruk lag steeds op de zorg voor en omgang met cultureel erfgoed dat niet in professionele bewaarinstellingen is ondergebracht. In een tweede en een derde fase (Erfgoeddecreten van 2004 en 2008) werd gewerkt aan verdieping en verbreding. Het gaat sinds 2009 zowel over het subsidiëren van de werking van een cultureel-erfgoedcel als over het versterken van het cultureel-erfgoedbeleid van lokale besturen en van de VGC. Dit instrument heeft sterk bijgedragen tot het vergroten van het maatschappelijke en politieke draagvlak voor het cultureel erfgoed.

De ondersteuning van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en de VGC via het instrument van de cultureel-erfgoedconvenants blijft in het nieuwe decreet behouden. De subsidie wordt toegekend voor het opnemen van een dienstverlenende rol op regionaal niveau, ter ondersteuning van erfgoedbeheerders en erfgoedgemeenschappen, met betrekking tot de zorg voor en omgang met cultureel erfgoed. De focus wordt, zoals overal in dit decreet, gelegd op cultureel erfgoed en op de ondersteuning van cultureel-erfgoedwerking in het gebied van het intergemeentelijke samenwerkingsverband of het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad.

De aanvraag van een werkingssubsidie vertrekt van afgebakende en aantoonbare erfgoednaden (zowel voor roerend als voor immaterieel cultureel erfgoed) waarop gedurende de duur van het convenant en vanuit een netwerk van actoren wordt ingezet. Het opzet is dat het aanwezige cultureel erfgoed aan het einde van een traject met de nodige erfgoedzorg en publieksgerichte werking aandacht heeft gekregen, en dat het resultaat duurzaam wordt verankerd. Samenwerking met collectiebeherende organisaties is belangrijk.

Voor de uitvoering blijft een erfgoedcel de initiërende, coördinerende en uitvoerende actor.

Daarnaast geldt het inwonersaantal niet langer als basis voor de berekening van de subsidie (op algemene vraag) – wel de noden van het cultureel erfgoed en de kwaliteit van het plan van aanpak.

De ondersteuning aan de vijf kunststeden voor het opnemen van de regionale dienstverlening kan mits uitbreiding naar een intergemeentelijk samenwerkingsverband of via delegatie aan een collectiebeherende organisatie op het grondgebied van de stad (in Antwerpen en Gent bijvoorbeeld is de erfgoedcel nu al ingebed in de werking van het MAS en het STAM).

4.9. Eengemaakte indiendatum voor werkingssubsidies

De Cultureel-erfgoeddecreten van 2008 en 2012 hanteerden verschillende beleidsperiodes voor de subsidiëring van landelijke cultureel-erfgoedorganisaties. Het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet voorziet een eengemaakte indiendatum⁷ voor aanvragen voor werkingssubsidies aan collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties voor het uitvoeren van de functies (landelijk en regionaal), voor een cultureel-erfgoedorganisatie die de cultureel-erfgoedwerking opneemt voor het immaterieel cultureel erfgoed en voor cultureel-erfgoedorganisaties voor dienstverlenende rollen op landelijk niveau. Op die manier zullen alle collectiebeherende en dienstverlenende cultureel-erfgoedorganisaties op eenzelfde moment beoordeeld worden voor werkingssubsidies voor een nieuwe beleidsperiode. Dit laat een gecoördineerde beslissing toe vanuit een perspectief op het brede cultureel-erfgoedveld. In 2018 vindt een eerste 'grote erfgoedronde' plaats voor de periode 2019 – 2023.

De beleidsperiode voor de ondersteuning van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden voor regionale dienstverlening vormt hier een uitzondering op: deze beleidsperiode duurt 6 jaar en wordt gekoppeld aan de legislatuur van de steden en gemeenten. Dit laat nieuw verkozen lokale besturen toe om in het eerste werkjaar (bijv. 2019) te beslissen over een intergemeentelijk samenwerkingsverband en de oprichting of aanpassing van een projectvereniging. De aanvraag wordt ingediend in het daaropvolgende jaar (bijv. 2020). Nieuw is dat

---

⁷ Hiervoor werd reeds een voorbereidende aanpassing van het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012 goedgekeurd die er voor zorgt dat de huidige beleidsperiodes allemaal eind 2018 aflopen.

de beleidsperiode, op vraag, wordt gekoppeld aan de beleidsperiode van het Planlastendecreet en dus werkingssubsidies worden toegekend vanaf het jaar van aanvraag (bijv. 2020-2025).

De beleidsperiode voor het cultureel-erfgoedconvenant met de Vlaamse Gemeenschapscommissie blijft de legislatuur van het Vlaams Parlement volgen. Een nieuwe beleidsperiode start in 2021.

4.10. Dynamische ruimte: projectmatige ondersteuning

Met projectsubsidies wil de Vlaamse Gemeenschap een dynamische cultureel-erfgoedwerking stimuleren door tijdelijke projecten mogelijk te maken of te versterken. Projectsubsidies kunnen in het nieuwe decreet aangevraagd worden voor:

- landelijke en internationale cultureel-erfgoedprojecten die inzetten op één of meer functies, of een dienstverlenende rol voor zover deze nog niet wordt opgenomen door een op het decreet structureel gesubsidieerde organisatie, of de combinatie van beiden;
- projectsubsidies voor internationale cultureel-erfgoedprojecten die cofinanciering vereisen (continueren van subsidielij);
- tussenkomsten voor internationale uitwisseling met het oog op competentieontwikkeling (verankering reglement).

Landelijke en internationale cultureel-erfgoedprojecten: projectsubsidies voor het uitvoeren van functies en rollen

Projectsubsidies voor het uitvoeren van functies maakt aanvragen mogelijk voor tentoonstellingen (functie: presenteren en toeleiden), maar ook voor waarderingstrajecten (functie: herkennen en verzamelen), behoud en beheer (functie: behouden), onderzoek (functie: onderzoeken) en participatieve trajecten (functie: participeren). Éénmalige publicaties, vallen ook onder de functies (functie: presenteren en toeleiden). Bij projectsubsidies voor een (nieuwe) dienstverlenende rol ligt de focus op het ontwikkelen en delen van expertise met de sector.

Enkel projecten die focussen op cultureel-erfgoedwerking en die een uitgesproken landelijke of internationale schaalgrootte, reikwijdte of uitstraling hebben, komen in aanmerking voor subsidiëring.

Meerjarige projecten zijn mogelijk, maar moeten aangevraagd worden in meerdere fasen. Projectsubsidies worden voor maximum drie fasen, verspreid over meerdere jaren, toegekend. De regelgeving laat niet toe om deze in één keer toe te kennen. Er moet voor elke fase een afzonderlijke aanvraag ingediend worden.

Projectsubsidies voor internationale cultureel-erfgoedprojecten die cofinanciering vereisen

Door projectsubsidies te voorzien voor de cofinanciering van een internationaal cultureel-erfgoedproject, stimuleert de Vlaamse Gemeenschap dat cultureel-erfgoedorganisaties in Vlaanderen deelnemen aan dergelijke grootschalige internationale initiatieven. Dit resulteert tegelijk ook in extra middelen voor het cultureel-erfgoedveld in Vlaanderen ten gevolge van de inbreng van deze internationale instanties.

Tussenkomsten voor internationale uitwisseling

Tussenkomsten voor internationale reis- en verblijfskosten worden momenteel toegekend op basis van een reglement. Dit reglement wordt decretaal verankerd, maar de focus wordt gelegd op actieve competentie-ontwikkeling. Medewerkers van een gesubsidieerde cultureel-erfgoedorganisatie krijgen via deze subsidielij de kans om in het buitenland langdurige werk- en leerervaringen op te doen (stages). Eenmalige/kortstondige deelname aan bijvoorbeeld internationale conferenties of netwerkmomenten zonder actieve bijdrage komen niet (langer) in aanmerking. Dit behoort tot de basisverantwoordelijkheid van een werkgever van een gesubsidieerde cultureel-erfgoedorganisaties naar het personeel.

De Vlaamse overheid wil met deze tussenkomsten een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van de specifieke competenties en het vakmanschap van diverse erfgoedwerkers in de sector (o.a. onderzoekers, curatoren, publiekswerkers, restauratoren). Ze kunnen op deze subsidies een beroep doen om te herbronnen, zich in te werken in internationale ontwikkelingen, afstand te nemen van de dagdagelijkse werking en nieuwe inzichten op te doen. En dit door voor een langere periode en in een internationale context ervaringen uit te wisselen en te 'leren op de werkvloer'.

4.11. Tewerkstellingssubsidies zijn niet meer opgenomen in het Cultureel-erfgoeddecreet

Het Regeerakkoord voorziet in een regularisatie van de Gesco-subsidies. Anderzijds was er voor de aanvullende subsidies voor tewerkstelling (in de cultureel-erfgoedsector) een specifieke regeling opgenomen in het Cultureel-erfgoeddecreet. De ambitie is om een gelijkaardige cultuurbrede regeling uit te werken voor alle tewerkstellingssubsidies. In het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet zijn de tewerkstellingssubsidies daarom niet langer opgenomen. In afwachting van de algemene cultuurbrede regeling voor tewerkstellingssubsidies worden de huidige tewerkstellingssubsidies wel nog verdergezet.

5. Advies Raad van State en strategische adviesraden

Motivering voor de afwijking van een krachtens wettelijk voorschrift uitgebracht advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State of van de strategische adviesraden;

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Hoofdstuk 1. Inleidende bepalingen en doelstelling

Artikel 1

Artikel 1 verwijst naar de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap.

Artikel 2

Dit artikel bepaalt dat het decreet met de verkorte benaming 'Cultureel-erfgoeddecreet van [datum]' kan aangehaald worden.

Artikel 3

Dit artikel verklaart de begrippen die in het decreet voorkomen.

1° algemene groepsvrijstelling: zie toelichting bij artikel 83 en 84.

2° collectiebeherende organisatie: een organisatie die een collectie cultureel erfgoed beheert en op basis hiervan een cultureel-erfgoedwerking uitvoert. Het beheer van een collectie cultureel erfgoed is niet noodzakelijk de kerntaak van een dergelijke organisatie, denk bijvoorbeeld aan stadsarchieven, openbare bibliotheken, etc. Dergelijke organisaties komen in aanmerking voor een kwaliteitslabel (indien ze voldoen aan de voorwaarden en criteria) en voor projectsubsidies. Met een collectiebeherende organisatie wordt niet noodzakelijk een rechtspersoon bedoeld. Bij de voorwaarden voor het kwaliteitslabel wordt er weliswaar rechtspersoonlijkheid gevraagd. Een collectiebeherende organisatie kan echter ook onderdeel zijn van een rechtspersoon zoals bijvoorbeeld een museum dat onder de rechtspersoon van de gemeente valt, of een erfgoedbibliotheek die deel uitmaakt van een universiteit. In dergelijke gevallen is het niet de bedoeling om een kwaliteitslabel toe te kennen aan de hele rechtspersoon, maar enkel aan de collectiebeherende organisatie die er onderdeel van is.

3° cultureel erfgoed: cultureel erfgoed omvat roerend en immaterieel erfgoed. Roerend erfgoed verwijst naar 'materiële' of 'tastbare' culturele uitingen die in principe verplaatst kunnen worden (bv. individuele objecten, maar ook collecties, fondsen). Digitaal erfgoed is een vorm van roerend erfgoed, bewaard op dragers, waarbij de bewaarde informatie doorgaans wel zonder kwaliteits- of betekenisverlies overgedragen kan worden op andere dragers. Immaterieel erfgoed omvat niet tastbare culturele uitingen. Het zijn gewoontes, gebruiken, kennis en praktijken die een gemeenschap of groep overgeërfd heeft gekregen en die de gemeenschap of groep voldoende belangrijk acht om door te geven aan toekomstige generaties. Immaterieel erfgoed wordt 'belichaamd' door de cultureel-erfgoedgemeenschap die het levend houdt en wil doorgeven.

Cultureel erfgoed veronderstelt altijd een band van het heden met het verleden en de toekomst. Doorgaans betreft het culturele uitingen die zijn overgeërfd van vorige generaties en die een gemeenschap wil doorgeven aan een volgende generatie. Ook recente culturele uitingen kunnen op deze manier benaderd worden.

Een culturele uiting uit het verleden wordt cultureel erfgoed doordat er vandaag een bepaalde betekenis en waarde aan gehecht wordt. Dit is een dynamisch proces. De waarden die aan erfgoed gehecht kunnen worden zijn divers en moeten telkens opnieuw bevestigd en geactualiseerd worden. Om het erfgoed relevant te maken voor vandaag moet een gemeenschap het toe-eigenen en actualiseren. Dit mag het erfgoed niet uitputten, beschadigen of onherkenbaar veranderen. Individuen, groepen en gemeenschappen bewaren en actualiseren het erfgoed immers niet enkel voor zichzelf, ze willen het doorgeven aan volgende generaties. Daardoor zijn ze ook verantwoordelijk voor het in stand houden en doorgeven ervan. Voor een meer uitgebreide toelichting bij het begrip, zie de Conceptnota

'Naar een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen', 2016. Hoofdstuk II, Concepten en basisprincipes inzake cultureel-erfgoedwerking, p. 7-10.

4° cultureel-erfgoedgemeenschap: zie hoger, 4.1. in de algemene memorie.

5° cultureel-erfgoedorganisatie: een organisatie die cultureel-erfgoedwerking als kerntaak heeft, dit wil zeggen dat de zorg voor en het omgaan met cultureel erfgoed de primaire taak of hoofdtaak is van de organisatie.

Het kan gaan om zowel organisaties die een collectie beheren (zie 2°, dit zijn dan 'collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties') als om dienstverlenende organisaties.

6° cultureel-erfgoedwerking: dit is het overkoepelende begrip voor alle taken en processen die uitgevoerd worden in het kader van de zorg voor en omgang met cultureel erfgoed (roerend én immaterieel). Deze taken en processen omvatten enerzijds het uitvoeren van de vijf functies en anderzijds het opnemen van dienstverlenende taken.

7° culturele archiefinstelling: in een culturele archiefinstelling wordt een werking ontplooid op basis van archieven. Voor de opbouw van de archiefcollectie is de overdracht de voornaamste methode. De archiefwetenschap en het hedendaags documentenbeheer vormen de basis voor de werking van een culturele archiefinstelling.

8° erfgoedbibliotheek: in een erfgoedbibliotheek wordt een werking ontplooid op basis van publicaties, werken die met het oog op een ruimere verspreiding werden aangemaakt. De informatie- en bibliotheekwetenschap vormt de basis van de werking.

9° functie: hiermee worden de basistaken bedoeld die uitgevoerd worden in het kader van cultureel-erfgoedwerking. De vijf functies werden gedefinieerd op basis van de Conceptnota 'Naar een duurzame cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen. Een langetermijnvisie voor cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedwerking in Vlaanderen'. Zie ook hoger, 4.4. in de algemene memorie.

10° museum: in een museum wordt een werking ontplooid op basis van een collectie die bestaat uit roerende en immateriële getuigenissen van de mens en zijn omgeving. De museologie vormt de basis voor de museumwerking.

11° projectsubsidie: deze definitie behoeft geen verdere toelichting.

12° rol: hiermee worden de dienstverlenende taken bedoeld die uitgevoerd worden in het kader van cultureel-erfgoedwerking. Een dienstverlenende taak wordt uitgevoerd ter ondersteuning van andere actoren in het veld en in andere maatschappelijke domeinen: zowel cultureel-erfgoedorganisaties als erfgoedbeheerders die cultureel-erfgoedwerking niet als kerntaak hebben. Het is niet de bedoeling dat dezelfde dienstverlening aangeboden wordt door meerdere actoren die los van elkaar werken. De dienstverlening moet daarom aangeboden worden door één actor, of door een groep van actoren, die opereren vanuit een netwerkverband. In het laatste geval is er één organisatie die instaat voor de coördinatie.

13° Vlaanderen: in het decreet wordt meermaals de term Vlaanderen gebruikt. Deze term moet gesitueerd worden binnen de context van de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap. In dit decreet wordt met 'Vlaanderen' dus zowel het Nederlandse taalgebied van België bedoeld, als de unicommunautaire instellingen in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

14° werkingssubsidie: deze definitie behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 4

Dit artikel formuleert in §1 het doel van het decreet. Het decreet is één van de instrumenten in de uitbouw van het cultureel-erfgoedbeleid van de Vlaamse Gemeenschap en moet resulteren in een kwaliteitsvolle en duurzame cultureel-erfgoedwerking.

Het decreet wil de doelstelling op verschillende manieren realiseren:

1° Om tot een kwaliteitsvolle en duurzame zorg voor en omgang met het cultureel erfgoed te komen, ondersteunt de Vlaamse Gemeenschap organisaties door werkingssubsidies en projectsubsidies toe te kennen.

2° De ontwikkeling van de praktijken binnen het cultureel-erfgoedveld verdient de nodige aandacht. De wetenschappen die aan de grondslag liggen van onze cultureel-erfgoedzorg en die nodig zijn om een kwaliteitsvolle omgang met het cultureel erfgoed te kunnen garanderen, moeten zich verder kunnen ontplooiën. In het decreet wordt ingezet op praktijkontwikkeling bij cultureel-erfgoed-beheerders en cultureel-erfgoedzorgers.

3° De netwerking van cultureel-erfgoedorganisaties en de verdere ontwikkeling van de verschillende cultureel-erfgoedpraktijken dragen niet *rechtstreeks* bij aan de zorg voor en omgang met het cultureel erfgoed, maar dragen *onrechtstreeks* wel bij aan een *algemene* verbetering ervan. Elke cultureel-erfgoedwerking binnen het Cultureel-erfgoeddecreet dient m.a.w. het doel van het decreet in het achterhoofd te houden: een kwaliteitsvolle en duurzame cultureel-erfgoedwerking dient het *uiteindelijke* doel te zijn.

4° Wat gesteld werd in 3° geldt eveneens voor internationale samenwerking. Internationale uitwisseling en promotie dragen daarnaast ook bij tot de overdracht van expertise, collectie-uitwisseling, etc.

5° De ondersteuning van de cultureel-erfgoedwerking in al zijn geledingen draagt bij tot de cultureel-erfgoedbeleving. De cultureel-erfgoedgemeenschappen spelen daarin een belangrijke rol (zie hoger 4.1. in de algemene memorie). Cultureel-erfgoedgemeenschappen bestaan uit organisaties en personen die het cultureel erfgoed ter harte nemen en ermee omgaan vanuit de wens het te behouden voor toekomstige generaties. Door onderlinge verbanden tussen cultureel-erfgoedorganisaties en cultureel-erfgoedgemeenschappen ontstaat een netwerk waarin kennis en expertise uitgewisseld wordt. Het stimuleren van cultureel-erfgoedbeleving bij burgers versterkt daarnaast het vormen en herkennen van cultureel-erfgoedgemeenschappen.

6° In het decreet wordt de aandacht voor duurzaamheid en maatschappelijke en culturele diversiteit als doelstelling opgenomen.

Duurzaamheid houdt niet alleen in het cultureel erfgoed een plaats te geven en in stand te houden, maar ook te zorgen voor blijvende toegankelijkheid. Digitalisering speelt hierbij een belangrijke rol. Een duurzaam cultureel-erfgoedbeleid betekent in de eerste plaats een toekomstgerichte visie ontwikkelen. Daarnaast impliceert duurzaamheid ook dat organisaties in de werking aandacht hebben voor het milieu en de omgeving.

In Vlaanderen wonen mensen met verschillende culturele en maatschappelijke achtergronden. Diversiteit vormt een meerwaarde voor de sector en kan vernieuwing brengen. De beperkte cultuurparticipatie van kansengroepen (zoals bv. etnisch-culturele minderheden, personen die in armoede leven, personen met een functiebeperking) is nog steeds een feit, alsook de beperkte deelname in zowel de interne als de externe werking van cultureel-erfgoedorganisaties. Het is nu aan de organisaties om hun eigen werking te evalueren en om van 'denken over' diversiteit naar concrete en structurele acties over te stappen. Omdat het omgaan met maatschappelijke en culturele diversiteit zich situeert op verschillende vlakken

van de werking, met name op het vlak van bestuur en personeel, publiek en aanbod, wordt diversiteit niet langer als een afzonderlijk criterium voor werkingssubsidies gehanteerd. De wijze waarop een organisatie omgaat met maatschappelijke en culturele diversiteit zal bij de toepasselijke criteria nader worden bepaald in het uitvoeringsbesluit. Bij de functies komt dit daarnaast ook aan bod in de functie 'participeren'. Het cultureel-erfgoedbeleid kan zo ook bijdragen aan het beter begrijpen van elkaars cultuur, erfgoed, gewoonten, gebruiken en tradities.

Van 'cultureel-erfgoedinstellingen' wordt verwacht dat ze een voorbeeldfunctie opnemen.

7° Naast de Vlaamse overheid zijn er nog andere besturen in Vlaanderen en Brussel die een cultureel-erfgoedbeleid voeren, meer bepaald de steden en gemeenten en de VGC. Het is daarom belangrijk om deze te betrekken in het beleid.

In de tweede paragraaf worden de verschillende instrumenten van het decreet opgesomd.

Hoofdstuk 2. Organisatie van het Vlaams cultureel-erfgoedbeleid

Afdeling 1. Strategische visie op het cultureel-erfgoedbeleid

Artikel 5

Met de opmaak van een strategische visienota bepaalt de Vlaamse Regering, voorafgaandelijk aan een grote subsidieronde, haar visie op de ondersteuning van de cultureel-erfgoedwerking. De minister van Cultuur bereidt deze strategische visienota voor en legt deze voor aan het Vlaams Parlement. De strategische visienota is een verdere uitwerking van de beleidsnota Cultuur die op haar beurt een uitwerking is van het Regeerakkoord.

De strategische visienota bevat een omgevingsanalyse van het gesubsidieerde cultureel-erfgoedveld, met aandacht voor uitdagingen. Daarnaast bevat deze nota beleidsprioriteiten die richtinggevend zijn voor de beoordeling van subsidieaanvragen. Ze kan ook voorstellen bevatten voor nadere bepaling van criteria voor de beoordeling van de subsidieaanvragen. Dit biedt de mogelijkheid om de subsidieadviesing en -beslissing beter te laten aansluiten op de beleidsopties. Indien in de strategische visienota criteria nader worden bepaald, dienen ze vastgelegd te worden in een besluit van de Vlaamse Regering.

De strategische visienota wordt ook gevoed door en houdt rekening met andere besturen. De steden en gemeenten en de VGC kunnen hiertoe hun beleidsintenties kenbaar maken.

De strategische visienota wordt op 1 april van het tweede volledige jaar van de legislatuur van het Vlaams Parlement voorgelegd aan het Vlaams Parlement. Dit moet toelaten om, meer dan een jaar voor de grote subsidieronde, de krijtlijnen kenbaar te maken aan het cultureel-erfgoedveld. In afwijking hiervan wordt, zoals bepaald in artikel 91, een eerste strategische visienota voorgelegd aan het Vlaams Parlement op 1 april 2017 (het derde volledige jaar van de legislatuur van het Vlaams Parlement).

Afdeling 2. Complementair cultureel-erfgoedbeleid

Artikel 6

Dit artikel heeft betrekking op nieuwe afspraken met steden en gemeenten en de VGC. Deze worden nu, op vraag van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG, de koepelorganisatie van de Vlaamse gemeentebesturen), ingeschreven in het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet zelf. Dit artikel regelt de wijze waarop de steden en gemeenten (na of in overleg met de VVSG) en de VGC

betrokken worden bij de uitvoering van dit decreet. Zie ook 4.3. in de algemene memorie.

Dit artikel voorziet dat de steden en gemeenten en de VGC hun beleidsintenties voor de actoren in het cultureel-erfgoedveld, gevestigd op hun grondgebied, kenbaar maken en betrokken worden bij de opmaak van de strategische visie, vermeld in artikel 5.

Daarnaast voorziet dit artikel dat de steden en gemeenten en de VGC worden betrokken bij de opmaak van beheersovereenkomsten met de 'cultureel-erfgoedinstellingen' en dat ze gehoord kunnen worden na de beoordelingsprocedure van de werkingssubsidies die op dit decreet worden aangevraagd.

Indien er nog andere aspecten zouden zijn waarover op termijn afspraken wenselijk zijn, voorziet het decreet toch nog in de mogelijkheid hierover dan een protocol te sluiten.

Afdeling 3. Het kwaliteitslabel voor collectiebeherende organisaties

Deze artikels hebben betrekking op het toekennen van een kwaliteitslabel aan collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties (zie ook 4.5. in de algemene memorie).

Artikel 7

Dit artikel bepaalt dat de Vlaamse Regering een kwaliteitslabel kan toekennen aan collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken. De wetenschappelijke praktijk die aan de grondslag ligt van de organisatie is doorslaggevend om als museum, culturele archiefinstelling of erfgoedbibliotheek gelabeld te kunnen worden.

Artikel 8

Dit artikel somt de ontvankelijkheidsvoorwaarden op waaraan een collectiebeherende organisatie moet voldoen om in aanmerking te komen voor het ontvangen van een kwaliteitslabel. Deze voorwaarden gaan over de rechtspersoon, de plaats waar de organisatie zich moet bevinden om in aanmerking te komen voor het kwaliteitslabel en het indienen van een aanvraag.

Daarnaast bepaalt het artikel nog bijkomende voorwaarden om in aanmerking te komen voor een kwaliteitslabel. Deze houdt de definitie van een collectiebeherende organisatie in die een cultureel-erfgoedwerking uitvoert. De definitie is gebaseerd op de ICOM-definitie van een museum en werd verder uitgewerkt, gebruik makend van het begrippenkader in dit decreet (nl. cultureel-erfgoedwerking en functies). Ze is evenzeer van toepassing op elke organisatie die een collectie cultureel erfgoed beheert en de functies uitoefent. De verschillende functies worden naargelang de specificiteit van een museum, culturele archiefinstelling of erfgoedbibliotheek anders ingevuld.

1° Het beschikken over een collectie cultureel erfgoed is een eerste voorwaarde. Deze collectie moet bovendien voldoende belangrijk zijn om een cultureel-erfgoedwerking op uit te voeren. Dit kan zijn door haar onderlinge samenhang en profiel, de verbanden en contexten, de mogelijke uniciteit of de cultuurhistorische, artistieke of materiële waarde van de collectie cultureel erfgoed. De collectie cultureel erfgoed die beheerd wordt moet voldoende groot zijn.

2° De organisatie die de collectie beheert moet op permanente basis bestaan zodat er garanties zijn voor het doorgeven van het cultureel erfgoed naar volgende

generaties. Deze organisatie moet daarbij een publiek doel dienen en toegankelijk zijn voor het publiek.

Documenten uit stads- gemeente- of provinciearchieven kunnen een cultureel-erfgoedwaarde bezitten. Als een stad, gemeente of provincie een cultureel-erfgoedwerking uitbouwt op basis van deze documenten, moet deze werking aan dezelfde kwaliteitsvoorwaarden als voor het omgaan met privaatrechtelijke archieven kunnen worden getoetst. Dit is complementair met de administratieve/ bestuurlijke taakstelling van een stedelijke, gemeentelijke of provinciale archiefdienst. De kwaliteitsvoorwaarden van beide werkingen zijn op elkaar afgestemd. Wanneer publiekrechtelijke archiefinstellingen in beeld komen, zal er op toegezien worden dat alleen de cultureel-erfgoedwerking wordt beoordeeld. Ditzelfde geldt voor bibliotheekcollecties met een cultureel-erfgoedwaarde, indien ze deel uitmaken van een openbare bibliotheekcollectie, een onderwijs-bibliotheek, etc.

Artikel 9

Dit artikel bepaalt de criteria voor het verkrijgen van een kwaliteitslabel.

1° de functies, vermeld in artikel 3, 9°, kwalitatief en evenwichtig uitvoeren op een basisniveau door toepassing van de geldende standaarden inzake cultureel-erfgoedwerking, inclusief de geldende deontologische regels.

Met algemeen aanvaarde internationale standaarden worden onder meer bedoeld: beschrijvingsstandaarden (zoals CIDOC, ISBD en ISAD), richtlijnen aangaande collectiemanagement (zoals SPECTRUM), het gebruik van een thesaurus (zoals AAT) en standaarden voor digitalisering.

In het geval van digitalisering, dient de toepassing van standaarden te beginnen bij de creatie van de bestanden (bijv. keuze van bestandsformaat, codec, ...), zowel bij gedigitaliseerde objecten als bij digital born objecten. Naast de creatie hebben de standaarden voor digitalisering betrekking op zowel de archivering (duurzame opslag), de ontsluiting als de uitwisseling van digitale collecties. Bij alle initiatieven met betrekking tot digitalisering worden algemeen aanvaarde internationale standaarden gebruikt die zowel voor de specifieke subsectoren zoals de museum-, archief- en bibliotheekwereld als voor de audiovisuele collecties het meest opportuun zijn. CEST (Cultureel ErfgoedStandaarden Toolbox) is een instrument om praktijkgerichte ondersteuning te voorzien bij het gebruik van standaarden.

Naast het volgen van de aanvaarde standaarden wordt ook verwacht dat een collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisatie dynamische werkvormen en -methoden hanteert, en daarbij ook de mogelijkheden van digitale technologie verkent. Op het vlak van 'presenteren en toeleiden' en 'participatie' bijvoorbeeld zijn hiervoor vele mogelijkheden door het zoeken naar vernieuwende, interactieve en attractieve werkvormen. Ook op het vlak van het 'behouden' of 'onderzoeken' zijn er mogelijkheden, bijvoorbeeld door het ontwikkelen van kennisdelingssystemen, het opzetten van dynamische samenwerkingsvormen, etc.

Voor het uitvoeren van de functies mag de organisatie samenwerken met andere organisaties. Dan wordt wel verwacht dat de organisatie die een kwaliteitslabel nastreeft het beleid van deze organisatie mee bepaalt. Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat een museum samenwerkt met een archiefinstelling voor het onderzoek, of dat verschillende collectiebeherende organisaties in dezelfde stad een beroep doen op een gemeenschappelijke dienst voor behoud en beheer, voor marketing en promotie of dat een erfgoedbibliotheek samenwerkt met een openbare bibliotheek of een universiteitsbibliotheek voor het gebruik van de leeszaal en dus voor bepaalde aspecten van haar publiekswerking.

2° Om maatschappelijk relevant te zijn moet een collectiebeherende organisatie professioneel werken en naar schaalgrootte en reikwijdte minstens van lokale betekenis zijn.

3° Voor een kwalitatieve cultureel-erfgoedwerking is het beschikken over voldoende en aangepaste infrastructuur om de functies te kunnen uitvoeren, onontbeerlijk.

4° De collectiebeherende organisatie moet kunnen aantonen dat ze effectief en verantwoord wordt bestuurd. Dit kan de organisatie doen doordat de nodige middelen door het bestuur verstrekt worden en door procedures uit te tekenen om de overeengekomen strategie en doelstellingen te realiseren. De organisatiestructuur moet ten dienste staan van de werking of de uitoefening van de functies. Ook het zakelijke beleid moet op een coherente manier worden uitgeoefend. De financiële basis moet stabiel zijn. De collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisatie moet beschikken over voldoende gekwalificeerd personeel en infrastructuur om de functies kwaliteitsvol te vervullen. Daarnaast moet de collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisatie ook beschikken over het eigendoms- of genotsrecht van de kern van de collectie en van de infrastructuur voor een langere periode.

Een gezond zakelijk en financieel beheer geeft garanties naar het verder bestaan van de organisatie.

Artikel 10

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 11

De administratie gaat na of er voldaan is aan de voorwaarden en criteria en formuleert daarover een advies. Daarbij kan zij zich laten bijstaan door externe experts.

Artikel 12

Het is de Vlaamse Regering die het kwaliteitslabel toekent.

Aan elke soort organisatie wordt een specifiek label toegekend en is een erkenningsteken gekoppeld. Het gaat hierbij over: erkende musea, erkende culturele archiefinstellingen of erkende erfgoedbibliotheken.

Artikel 13

De door de Vlaamse overheid aangewezen dienst houdt een register bij van collectiebeherende organisaties met een kwaliteitslabel en maakt dit publiek via de website. Organisaties met een kwaliteitslabel worden hierin opgenomen. Dit is een signaal naar andere actoren dat deze organisaties kwaliteitsvol werken.

Artikel 14

De collectiebeherende organisatie mag het toegekende kwaliteitslabel dragen vanaf het moment van toekenning en dit gebruiken in haar communicatie.

Het erkenningsteken (een logo met eventuele baseline) wordt bepaald door de Vlaamse Regering.

Artikel 15

Dit artikel bepaalt dat minstens eenmaal per vijf jaar de werking van de collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisatie wordt geëvalueerd met het oog op het behoud van het kwaliteitslabel.

De criteria voor het kwaliteitslabel zijn gelijkaardig aan de criteria voor aanduiding als 'cultureel-erfgoedinstelling' en voor indeling bij het landelijke of regionale niveau. De criteria voor het kwaliteitslabel worden beschouwd als een

minimumstandaard voor een professionele collectiewerking. De criteria voor aanduiding als 'cultureel-erfgoedinstelling' en voor indeling bij het landelijke of regionale niveau zijn op een 'hogere' niveau geformuleerd, rekening houdend met een hogere professionaliseringsgraad, een grotere reikwijdte en bereik van de werking en de waarde van de collectie. Gelet op het feit dat deze organisaties om de vijf jaar, bij een nieuwe aanvraag, getoetst worden aan deze 'hogere' criteria impliceert dit automatisch dat hierbij ook een toetsing gebeurt aan de 'lagere' criteria en voorwaarden van het kwaliteitslabel. Het kwaliteitslabel wordt voor deze organisaties dus niet afzonderlijk geëvalueerd.

Sowieso kan de Vlaamse Regering op om het even welk moment, wanneer niet meer is voldaan aan de voorwaarden en/of criteria, de procedure opstarten voor intrekking van het kwaliteitslabel.

Artikel 16

De nadere procedure voor het kwaliteitslabel wordt bepaald door de Vlaamse Regering.

De Vlaamse Regering kan daarnaast ook de criteria nader bepalen. Hierbij wordt opgemerkt dat de vermelde delegatie niet toelaat om bijkomende voorwaarden of criteria te bepalen. Volgens de Cultuurpactwetgeving (wet van 16 juli 1973) kan dit enkel bij decreet bepaald worden. Dit geldt voor alle artikels in het decreet waar een delegatie is voorzien om de voorwaarden of criteria nader te bepalen.

Afdeling 4. Het aanduiden van collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties als 'cultureel-erfgoedinstellingen'

In deze afdeling wordt de aanduiding van collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties als 'cultureel-erfgoedinstelling' geregeld (zie ook 4.6. in de algemene memorie). Dit gaat over grote cultureel-erfgoedinstellingen met nationale en internationale uitstraling en een belangrijke symboolwaarde in het hele cultuurbeleid. Dit decreet biedt een kader om organisaties aan te duiden die behoren tot een landelijke pool van instellingen met een internationale uitstraling en relevantie die een engagement opnemen voor het cultureel-erfgoed veld en de gemeenschap. Dit naar analogie met het kunstenbeleid.

Deze afdeling gaat enkel over de aanduiding die van onbepaalde duur is. De subsidiëring van deze organisaties is geregeld in hoofdstuk 3.

Artikel 17

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 18

In dit artikel worden de criteria voor de aanduiding van collectiebeherende organisaties als 'cultureel-erfgoedinstelling' bepaald. De criteria zijn afgestemd met die van het kwaliteitslabel en van de indeling. Logischerwijze zijn de criteria voor aanduiding als 'cultureel-erfgoedinstelling' geformuleerd op het hoogste niveau.

De criteria zijn:

1° de vijf functies, vermeld in artikel 3, 9°, uitvoeren op een internationaal (en dus ook landelijk) niveau: dit is het doorslaggevende criterium omdat dit het grootste deel van de cultureel-erfgoedwerking van de organisatie omvat. Op de verschillende functies wordt dan ook een voorbeeldwerking verwacht die voldoet aan internationale normen.

2° beschikken over een collectie cultureel erfgoed van minstens landelijke betekenis: dit criterium betreft het belang van de collectie cultureel erfgoed. Dit kan gaan om de bijzondere cultuurhistorische of de artistieke waarde, de

wetenschappelijke waarde maar ook over de unieke samenhang, de omvang en de geografische reikwijdte of verspreiding van de collectie.

3° een cultureel-erfgoedwerking met een schaalgrootte en reikwijdte van internationaal niveau: dit criterium brengt de omvang en de geografische reikwijdte van de organisatie in rekening.

4° een landelijke dienstverlenende rol opnemen: van cultureel-erfgoedinstellingen wordt verwacht dat zij naast de functies ook een dienstverlenende rol, vermeld in artikel 3, 12°, opnemen naar het brede cultureel-erfgoedveld en erfgoedbeheerders daarbuiten. Bij landelijke indeling is het opnemen van een rol bijvoorbeeld niet verplicht.

5° de maatschappelijke en culturele inbedding en engagement: organisaties, aangeduid als 'cultureel-erfgoedinstelling' nemen een bijzondere voorbeeldrol op in het cultureel-erfgoedveld en spelen in op nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen in de samenleving. De organisatie is stevig ingebed in haar stad en regio, en behartigt de culturele en maatschappelijke verantwoordelijkheden die daarbij horen. De organisaties beschikken over een beleid rond duurzaamheid en ondernemen ook concrete acties om de maatschappelijke en culturele diversiteit te verhogen op het vlak van bestuur, personeel, aanbod en publiek. De organisatie heeft een brede publieke erkenning in het maatschappelijke en culturele veld.

6° een adequate (materiële en digitale) infrastructuur die de organisatie in staat stelt om de functies uit te voeren op internationaal niveau.

7° een performant zakelijk en financieel beheer waarbij er sprake is van een dynamisch management en een solide financieel beleid en waarbij de principes van goed bestuur worden toegepast. De cultureel-erfgoedinstelling voert een excellent zakelijk beleid dat gestuurd wordt door een performant bestuur en directie die rekening houdt met de principes van goed bestuur.

Zowel musea, culturele archiefinstellingen als erfgoedbibliotheken komen in aanmerking voor aanduiding. Bij de beoordeling zullen de criteria getoetst worden rekening houdend met de specificiteit van de werkvorm van de organisatie. De functie 'presenteren en toeleiden' kan bijvoorbeeld anders ingevuld worden bij musea (bezoeken van een tentoonstelling) dan bij culturele archiefinstellingen (consulteren van de archieven).

Artikel 19

De aanduiding van organisaties als 'cultureel-erfgoedinstelling' moet gebeuren op basis van een goed onderbouwde argumentatie. Om deze reden is voorzien dat een beoordelingscommissie hierover een advies formuleert.

Artikel 20

Bij de aanduiding van de groep van cultureel-erfgoedinstellingen wordt er gestreefd naar een evenwichtige spreiding over Vlaanderen. Deze bepaling is bedoeld om bijsturing mogelijk te maken, maar mag geenszins de aanduiding domineren. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling om evenveel organisaties per provincie aan te duiden.

Artikel 21

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 22

Dit artikel bepaalt dat de aanduiding van een collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisatie als 'cultureel-erfgoedinstelling' kan worden ingetrokken als de organisatie niet langer het kwaliteitslabel draagt of niet meer voldoet aan de criteria, vermeld in artikel 18.

Artikel 23

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Afdeling 5. Het indelen van collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties

Artikel 24

Collectiebeherende organisaties met een kwaliteitslabel kunnen door de Vlaamse Regering ingedeeld worden bij het landelijke (in vorige decreten, het 'Vlaamse niveau') of het regionale niveau. Hiermee geeft de Vlaamse overheid aan de verantwoordelijkheid op te nemen om deze organisaties te ondersteunen.

Als gevolg van de afslanking van de provincies gaat de Vlaamse overheid naast het landelijke niveau ook (opnieuw) de verantwoordelijkheid opnemen voor het regionale niveau. Voor het eerst wordt, naast musea en culturele archiefinstellingen, ook de indeling van erfgoedbibliotheken mogelijk (zie ook 4.7. in de algemene memorie).

Een collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisatie kan maar bij één niveau tegelijk ingedeeld zijn. Een organisatie die meerdere soorten collecties beheert, moet de keuze maken wat zij als haar hoofdcollectie en -activiteit/praktijk beschouwt voor wat betreft de indeling en werkingssubsidies.

Ook een organisatie die aangeduid wordt als 'cultureel-erfgoedinstelling' kan niet bijkomend ingedeeld worden.

Artikel 25

De indeling gebeurt tegelijk met de beslissing over de werkingssubsidie. Dit kan daarom gebeuren op basis van dezelfde aanvraag en zonder bijkomende administratieve lasten.

Artikel 26

In dit artikel zijn de criteria voor landelijke en regionale indeling bepaald. De criteria beogen een invulling die tussen de criteria voor het kwaliteitslabel (minimale invulling) en die voor aanduiding als 'cultureel-erfgoedinstelling' (hoogste invulling) ligt. Het onderscheid tussen landelijke en regionale indeling wordt vastgelegd in de nadere bepaling van de criteria in het uitvoeringsbesluit. Bij de nadere bepaling wordt ook rekening gehouden met de verschillende erfgoedpraktijken (de museologie, de archiefwetenschap en het hedendaags documentenbeheer):

1° Het eerste criterium heeft betrekking op de kwaliteitsvolle wijze waarop de vijf functies worden uitgevoerd, hetzij op landelijk, hetzij op regionaal niveau.

2° Het tweede criterium betreft het belang van de collectie cultureel erfgoed. De organisatie moet een collectie cultureel erfgoed beheren die inhoudelijk of thematische van minstens regionaal of landelijk belang is. Dit kan zowel gaan om de cultuurhistorische of de artistieke waarde, de wetenschappelijke waarde maar ook over de unieke samenhang, de omvang en de geografische reikwijdte of verspreiding van de collectie.

3° In het derde criterium worden de omvang en geografische reikwijdte van de cultureel-erfgoedwerking in rekening gebracht. Dit drukt geen waardeoordeel uit, maar wijst wel op de schaalgrootte van de werking en hangt samen met de relevantie van het thema/collectie waarrond de collectiebeherende organisatie haar werking ontplooit. Dit criterium wordt ook beoordeeld aan de hand van het (inter)nationale of regionale netwerk en de (inter)nationale of regionale activiteiten van de organisatie.

4° Het vierde criterium heeft betrekking op de beschikbare infrastructuur die de organisatie in staat stelt om de functies uit te voeren op landelijk of regionaal niveau.

5° Het vijfde criterium gaat over het zakelijke en financiële beheer en de kwaliteit daarvan.

Artikel 27

Een indeling geldt voor vijf jaar. Om de vijf jaar wordt een nieuwe aanvraag voor indeling en subsidiëring ingediend en is dus herziening mogelijk en/of kunnen er nieuwe spelers toetreden.

Artikel 28

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Hoofdstuk 3. Werkingssubsidies voor cultureel-erfgoedwerking

Afdeling 1. Algemene bepalingen over werkingssubsidies

Artikel 29 tot en met 42 leggen de algemene bepalingen voor werkingssubsidies vast. Deze algemene bepalingen zijn van toepassing op alle werkingssubsidies in dit hoofdstuk.

Artikel 29

Dit artikel verduidelijkt dat er enkel werkingssubsidies worden toegekend aan cultureel-erfgoedorganisaties die 'niet beheerd worden door de Vlaamse Regering'. Met 'beheerd worden door de Vlaamse Regering' worden organisaties bedoeld die onderdeel zijn van de rechtspersoon Vlaamse Gemeenschap. Daar wordt dus geen werkingssubsidie aan toegekend.

De reden hiervoor is tweeledig. De Vlaamse Gemeenschap kan enerzijds geen subsidie toekennen aan zichzelf, de financiering wordt geregeld via een dotatie (interne stroom). Anderzijds vallen de niet verzelfstandigde entiteiten onder het rechtstreekse gezag van de Vlaamse Regering. Deze worden daarbij aangestuurd op basis van interne instrumenten zoals een ondernemingsplan. Bijkomende sturingsinstrumenten zoals een beheersovereenkomst zijn niet wenselijk.

Daarnaast kunnen ook werkingssubsidies toegekend worden aan besturen, zoals vermeld in artikel 57, namelijk een intergemeentelijk samenwerkingsverband van lokale besturen of de VGC.

Artikel 30

In dit artikel staan de ontvankelijkheidsvoorwaarden opgesomd: beschikken over rechtspersoonlijkheid zonder winstoogmerk, gelegen zijn in het Nederlandse taalgebied of het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, en een aanvraag indienen.

Artikel 31

Als algemene regel geldt dat werkingssubsidies worden toegekend voor een vaste beleidsperiode van vijf jaar die start in het laatste jaar van de Vlaamse legislatuur. Aldus kan de Vlaamse Regering één keer per legislatuur een beslissing nemen over de werkingssubsidies.

Op de bovenstaande regel zijn afwijkingen mogelijk. In afdeling 6 (regionale dienstverlenende rollen) zijn beleidsperiodes voorzien die afgestemd zijn op de legislatuur van de gemeenten en de VGC.

Artikel 32

De beoordelingscommissie stelt op basis van de voorwaarden en criteria een advies op over de toekenning van een werkingssubsidie.

De administratie maakt op basis van dit advies een voorstel van beslissing op. De minister van Cultuur neemt vervolgens, op basis van dit voorstel en binnen de perken van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap, een principiële beslissing over de toekenning en het bedrag van de werkingssubsidie.

Artikel 33

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 34

De Vlaamse Regering sluit een beheersovereenkomst met een cultureel-erfgoedorganisatie aan wie zij een werkingssubsidie toekent voor een doelstelling op landelijk niveau. De beslissing van de Vlaamse Regering en de geformuleerde aandachtspunten vormen het uitgangspunt voor de beheersovereenkomst. In de beheersovereenkomst wordt opgenomen wat de Vlaamse Gemeenschap verwacht van de organisatie. De werkingssubsidie staat hier tegenover.

De beheersovereenkomst is een handig instrument om, in overleg met de organisatie, doelstellingen en resultaatgebieden af te spreken en prioriteiten te leggen.

De inhoud van de beheersovereenkomst blijft beperkt tot een concretisering van de voorwaarden of het vastleggen van praktische of organisatorische afspraken. Gelet op de Cultuurpactwetgeving (wet van 16 juli 1973) is het niet mogelijk om in een beheersovereenkomst bijkomende subsidievoorwaarden op te nemen.

Met de collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties die regionaal worden ingedeeld, wordt geen beheersovereenkomst gesloten voor de uitvoering van de functies. Aangezien er hier lagere subsidiebedragen worden toegekend is er weinig meerwaarde om een dergelijke overeenkomst te sluiten. In het geval een regionaal ingedeelde organisatie ook een werkingssubsidie ontvangt voor het opnemen van een dienstverlenende rol op landelijk niveau, wordt voor deze opdracht wel een beheersovereenkomst gesloten.

Voor de regionale dienstverlenende rollen die opgenomen worden door een intergemeentelijk samenwerkingsverband of de VGC, vermeld in artikel 57, wordt er een cultureel-erfgoedconvenant gesloten omdat dit de gangbare term is voor een afsprakenkader tussen besturen. Qua invulling is een convenant gelijkaardig aan een beheersovereenkomst.

Artikel 35

Dit artikel voorziet de mogelijkheid om de doelstelling van de werkingssubsidie nader te verduidelijken bij de subsidiebeslissing. In het geval van een beheersovereenkomst wordt deze verduidelijking opgenomen in dit document. Dit biedt het voordeel van bijkomende rechtszekerheid omdat hierdoor voor de verschillende partijen duidelijker wordt waarvoor de subsidie precies wordt toegekend.

Artikel 36

Dit artikel legt het basisprincipe vast dat er een verantwoording moet afgelegd worden voor de werkingssubsidie.

In de uitvoeringsbesluiten zal nader bepaald worden waaruit deze verantwoording moet bestaan, waarbij het verminderen van de administratieve lasten een aandachtspunt is.

Artikel 37

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 38

Dit artikel regelt de mogelijkheid om een reserve of overdracht op te bouwen tijdens de lopende beleidsperiode, conform de bepalingen van het Rekendecreet. Bedoeling is dat organisaties of besturen, zoals vermeld in artikel 57, hun werking

over meerder jaren kunnen plannen zonder dat dit problemen geeft bij de subsidieverantwoording. Dit maakt het bijvoorbeeld mogelijk om aan het begin van de beleidsperiode een reserve op te sparen die een grote tentoonstelling mogelijk maakt aan het einde van de beleidsperiode.

Artikel 39

Dit artikel bepaalt dat de administratie, eventueel bijgestaan door externe experts, de werking evalueert. In tegenstelling tot het jaarlijkse toezicht als vermeld in artikel 37, gaat het hier over een evaluatie van doelstellingen die zich over meerdere jaren situeren en niet om een voornamelijk financieel toezicht. Op basis van dit artikel is zowel een tussentijdse evaluatie mogelijk (die bezorgd kan worden aan de organisatie vooraleer ze een nieuwe aanvraag indient) als een eindevaluatie die de volledige beleidsperiode overspant.

Artikel 40

Dit artikel maakt het mogelijk om een financiële sanctie op te leggen in het geval van ernstige tekortkomingen. De sanctie moet in verhouding staan tot de vastgestelde inbreuk.

Deze aangepaste sanctieregeling vormt een uitzondering op de wet van 16 mei 2003 tot vaststelling van de algemene bepalingen die gelden voor de begrotingen, de controle op de subsidies en voor de boekhouding van de gemeenschappen en de gewesten, alsook voor de organisatie van de controle door het Rekenhof. Artikel 13 van deze wet luidt als volgt:

“Tot onmiddellijke terugbetaling van de subsidie is gehouden de begunstigde:

- 1° die de voorwaarden niet naleeft, waaronder de subsidie werd verleend;
- 2° die de subsidie niet aanwendt voor de doeleinden, waarvoor zij werd verleend;
- 3° die de in artikel 12 bedoelde controle verhindert.

Blijft de begunstigde van de subsidie in gebreke de in artikel 11 bedoelde verantwoording te verstrekken, dan is hij gehouden tot terugbetaling ten belope van het deel dat niet werd verantwoord.”

Door middel van dit artikel wordt er afgeweken van het principe van ‘automatische terugvordering’. Dit wordt vervangen door een meer genuanceerde benadering waarbij, in afwijking van artikel 13 van de wet van 16 mei 2003, aan de Vlaamse Regering een appreciatiebevoegdheid wordt toegekend. Bij niet-naleving van een subsidievoorwaarde beslist de Vlaamse Regering, rekening houdend met de specifieke omstandigheden van het dossier, of deze niet-naleving noopt tot een gehele of gedeeltelijke terugvordering van het toegekende subsidiebedrag.

Artikel 13 van de wet van 16 mei 2003 maakt deel uit van een door de federale wetgever aan de gemeenschappen en gewesten bindend opgelegde regeling. De decreetgever kan hierdoor in principe niet in een minder strenge regeling voorzien, tenzij door toepassing van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen (‘impliciete bevoegdheden’).

Voor de toepassing van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 gelden volgende voorwaarden:

- 1° de voorgestelde afwijking moet noodzakelijk zijn voor de uitoefening van een aan de gemeenschappen toegewezen bevoegdheid;
- 2° de betrokken aangelegenheid leent zich tot een gedifferentieerde regeling;
- 3° de weerslag van de afwijking op de betrokken aangelegenheid is marginaal.

In de context van het Cultureel-erfgoeddecreet wordt voldaan aan deze voorwaarden. Ten eerste is de doelstelling van het Cultureel-erfgoeddecreet het stimuleren van een kwaliteitsvolle en duurzame cultureel-erfgoedwerking. Een verplichte en automatische terugvordering van de subsidie, in geval van niet-naleving van een subsidievoorwaarde, kan resulteren in het faillissement van de betrokken cultureel-erfgoedorganisatie. Hierdoor dreigt het cultureel erfgoed dat deze organisatie beheert verloren te gaan of verkocht te worden, wat compleet in

tegenspraak is met de doelstelling van het decreet. Er is dus een duidelijke noodzaak om te kunnen afwijken van het principe van de 'automatische terugvordering'.

Ten tweede laat de appreciatiebevoegdheid, die aan de Vlaamse Regering wordt toegekend, toe om een gewogen beslissing te nemen die rekening houdt met de specificiteit van elk dossier. De bepalingen lenen zich dus tot een gedifferentieerde regeling.

Ten derde wordt opgemerkt dat, naast het Cultureel-erfgoeddecreet, het Kunstendecreet het enige decreet is dat een dergelijke uitzondering voorziet. Binnen de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap is de impact ervan dus beperkt. Bovendien is het zo dat deze afwijking geenszins betekent dat er niet meer gesanctioneerd zou worden; het houdt enkel in dat er een sanctie wordt opgelegd in verhouding tot de inbreuk. De weerslag van de afwijking is dus marginaal.

Artikel 41

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 42

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Afdeling 2. Werkingssubsidies voor cultureel-erfgoedinstellingen

Artikel 43

Dit artikel bepaalt dat een 'cultureel-erfgoedinstelling' een werkingssubsidie ontvangt. Het feit dat deze instellingen een werkingssubsidie ontvangen, wordt niet in vraag gesteld, enkel de hoogte van het bedrag wordt vijfjaarlijks herbekeken.

Een uitzondering hierop zijn organisaties die niet beheerd worden door de Vlaamse Regering, zie hiervoor de toelichting bij artikel 29.

Het tweede lid vermeldt de doelstelling van de werkingssubsidie: zowel het uitvoeren van de functies, vermeld in artikel 3, 9°, als het opnemen van een dienstverlenende rol, vermeld in artikel 3, 12°.

Artikel 44

Dit artikel bevat de criteria die gelden voor de toekenning en de bepaling van de hoogte van de werkingssubsidie aan een organisatie aangeduid als 'cultureel-erfgoedinstelling'. Het is de bedoeling dat deze criteria beoordeeld worden in de context van de geplande doelstellingen en acties zoals vermeld in de subsidieaanvraag.

De volgende criteria zijn van toepassing:

1° de kwaliteit van de uitvoering van de functies, vermeld in artikel 3, 9°.

2° de kwaliteit van de expertise, de wijze waarop de dienstverlenende rol wordt opgenomen en de mate waarin de dienstverlenende rol inspeelt op de noden van cultureel erfgoed, beheerders ervan of cultureel-erfgoedgemeenschappen.

Deze expertise moet in de organisatie aanwezig zijn, vanuit het collectieprofiel, de infrastructuur, de aanwezige competenties, etc. Deze expertise moet bewezen kunnen worden in de aanvraag, en relevant zijn voor het brede cultureel-erfgoedveld en daarbuiten: zowel voor cultureel-erfgoedorganisaties als actoren die de zorg voor het cultureel erfgoed niet als kerntaak hebben. De dienstverlening moet met andere woorden inspelen op aantoonbare erfgoednoden bij de cultureel-erfgoedgemeenschap en de erfgoedbeheerders. Zij vormen de groep van organisaties en personen die de kennis en expertise nodig heeft, en vormen dus ook het draagvlak voor de rol die de organisatie opneemt. De subsidiëring gaat over het inzetten van deze expertise voor het veld. De verdere uitbouw van de

expertise gaat hiermee gepaard. De dienstverlenende werking die de organisatie ontplooit is niet alleen vraaggericht maar ook aanbodgericht.

3° het derde criterium weegt de kwaliteit van de internationale samenwerking en brengt de netwerking van de organisatie in kaart.

4° de wijze waarop uitvoering gegeven wordt aan de strategische visie: hier is het de bedoeling dat er wordt ingespeeld op de beleidsprioriteiten die opgenomen zijn in de beleidsnota Cultuur en de strategische visienota.

5° de kwaliteit van het zakelijk beheer, en de haalbaarheid en het realiteitsgehalte van de begroting. De gevraagde subsidie moet beargumenteerd worden op basis van een realistische en onderbouwde raming zodat de nood aan een subsidie aangetoond is.

Bij de bepaling van de subsidie is het daarnaast ook van belang om andere opbrengsten duidelijk in beeld te brengen en hiermee rekening te houden. Bepaalde organisaties hebben bijvoorbeeld geen inrichtende macht (bv. stad of gemeente) die zorgt voor de basisfinanciering. Deze organisaties hebben daarom nood aan een hogere subsidie om hetzelfde financieringsniveau te halen.

Afdeling 3. Werkingssubsidies voor collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties voor de functies op landelijk en regionaal niveau

Artikel 45

Dit artikel bepaalt dat musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken met een kwaliteitslabel een werkingssubsidie kunnen aanvragen afhankelijk van de landelijke of regionale indeling. Dit gebeurt samen met de aanvraag voor indeling.

Deze werkingssubsidie wordt toegekend voor het uitvoeren van de vijf functies, vermeld in artikel 3, 9°.

Artikel 46

De aanvraag voor een werkingssubsidie is tegelijk ook een aanvraag voor indeling (zie hoofdstuk 2, afdeling 5, artikel 25). In deze aanvraag kan ook het opnemen van een landelijke dienstverlenende rol meegenomen worden, die dan beoordeeld wordt volgens de toepasselijke procedure voor de rollen (zie afdeling 5, hoofdstuk 3). Het aanvragen van een bijkomende subsidie voor het opnemen van een landelijke rol is optioneel voor landelijke en regionaal ingedeelde collectiebeherende organisaties.

Artikel 47

De commissie formuleert een advies over de indeling en over het subsidiebedrag.

Artikel 48

Als voorwaarde geldt dat een museum, archief of erfgoedbibliotheek moet beschikken over een op zichzelf staande cultureel-erfgoedwerking. Organisaties die opereren als museum, archief of erfgoedbibliotheek in het kader van een andere, grotere, kerntaak komen niet in aanmerking voor subsidiëring. Universiteiten, openbare bibliotheken of stadsarchieven komen hierdoor niet in aanmerking. De cultureel-erfgoedwerking is hier onderdeel van de kerntaak (bv. onderwijs, publieke archiefwerking) van de betrokken organisaties en wordt daarom niet apart betoelaagd.

Anderzijds komen deze organisaties wel in aanmerking voor een kwaliteitslabel en voor projectsubsidies. Een aantal erg waardevolle collecties bevinden zich immers in dergelijke organisaties. Ondersteuning ervan binnen het cultureel-erfgoedbeleid is aangewezen, omdat deze betrokken organisaties bepaalde aspecten van

cultureel erfgoedwerking minder aan bod kunnen laten komen binnen een kerntaak als onderwijsinstelling, openbare bibliotheek of stedelijk archief.

Artikel 49

Zie toelichting bij artikel 44. Met uitzondering van het criterium 'kwaliteit van de expertise en de wijze waarop de dienstverlenende rol wordt opgenomen', zijn dezelfde criteria van toepassing als voor de toekenning en de bepaling van het bedrag van een werkingssubsidie voor cultureel-erfgoedinstellingen.

Artikel 50

Bij landelijke indeling wordt er een variabele jaarlijkse werkingssubsidie toegekend.

Bij regionale indeling wordt eveneens een variabele jaarlijkse werkingssubsidie toegekend, maar binnen een subsidievork. De subsidievork is gebaseerd op de subsidies die de provincies momenteel toekennen bij regionale indeling (voor musea gemiddeld 105.000 euro, voor culturele archiefinstellingen gemiddeld 37.500 euro).

Afdeling 4. Werkingssubsidie voor een cultureel-erfgoedorganisatie die de cultureel-erfgoedwerking opneemt voor het immaterieel cultureel erfgoed

Artikel 51

Dit artikel voorziet de mogelijkheid om een werkingssubsidie toe te kennen aan een organisatie die de cultureel-erfgoedwerking opneemt voor het immaterieel cultureel erfgoed. Hier staat ook de opdracht van deze organisatie beschreven. Zie 4.7. in de algemene memorie.

Artikel 52

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 53

Dit artikel bevat de criteria die gelden voor de toekenning en de bepaling van de hoogte van de werkingssubsidie voor een cultureel-erfgoedorganisatie die de cultureel-erfgoedwerking opneemt voor het immaterieel cultureel erfgoed:

1° Het eerste criterium gaat over de wijze waarop de opdracht, vermeld in artikel 51, wordt uitgevoerd.

2° Het tweede criterium brengt de positionering en netwerkvorming in kaart en weegt de samenwerking. De organisatie moet oog hebben voor verwante kennis die aanwezig is bij andere spelers binnen of buiten het cultureel-erfgoedveld. De organisatie heeft ook de taak om internationale evoluties op te volgen, hieraan mee te werken en kennis terug te koppelen en toepasbaar en inzetbaar te maken.

3° Het derde criterium beoogt dat er ingespeeld wordt op de beleidsprioriteiten die opgenomen zijn in de beleidsnota Cultuur en de strategische visienota.

4° Het vierde criterium gaat over de wijze waarop de cultureel-erfgoedgemeenschappen die werkzaam zijn rond immaterieel cultureel erfgoed vertegenwoordigd zijn in de organisatie en de werking ervan mee aansturen.

De overige criteria zijn gelijk aan de criteria die gelden voor de bepaling van de hoogte van de werkingssubsidie (zie artikel 49).

5° Het vijfde criterium gaat over de kwaliteit van het zakelijk beheer, en de haalbaarheid en het realiteitsgehalte van de begroting. De gevraagde subsidie moet beargumenteerd worden op basis van een realistische en onderbouwde raming zodat de nood aan een subsidie aangetoond is. Bij de bepaling van de

subsidie is het daarnaast ook van belang om andere opbrengsten duidelijk in beeld te brengen en hiermee rekening te houden.

Afdeling 5. Werkingssubsidies voor cultureel-erfgoedorganisaties voor dienstverlenende rollen op landelijk niveau

Artikel 54

Dit artikel bepaalt dat de Vlaamse Regering een werkingssubsidie kan toekennen aan cultureel-erfgoedorganisaties die een dienstverlenende rol op landelijk niveau opnemen. Deze subsidielijnen vervangt de verschillende subsidielijnen die in voorgaande decreten per organisatietype werden benoemd.

Een dienstverlenende organisatie zet zich in om rond een bepaalde erfgoed-specialisatie of rond een bepaald thema erfgoedbeheerders in het veld en daarbuiten te begeleiden bij de uitvoering van de functies en internationale expertise binnen te brengen. De opbouw en doorstroming van kennis en expertise en de actieve begeleiding en ondersteuning van erfgoedbeheerders staan centraal.

Zowel een collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisatie met een landelijke of regionale indeling, als een afzonderlijke dienstverlenende cultureel-erfgoedorganisatie komen hiervoor in aanmerking. Samenwerking en clustering zijn belangrijke uitgangspunten. Om een verdere versnippering van het veld inhoudelijk en financieel te vermijden, is het belangrijk dat thema's of specialisaties waarrond een dienstverlening wordt aangeboden, zoveel mogelijk geclusterd worden. Om te bepalen of een cultureel-erfgoedorganisatie kan worden gesubsidieerd zal steeds het volledige cultureel-erfgoedveld in ogenschouw worden genomen.

Voor meer toelichting, zie 4.8. in de algemene memorie.

Artikel 55

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 56

Dit artikel bevat de criteria die gelden voor de toekenning en de bepaling van de hoogte van de werkingssubsidie voor dienstverlenende rollen op landelijk niveau.

De volgende criteria zijn van toepassing:

1° de kwaliteit van de aanwezige expertise: de organisatie moet de expertise die ze wenst in te zetten al hebben ontwikkeld. Deze expertise moet aangegeven worden in de aanvraag, en relevant zijn voor het cultureel-erfgoedveld. De subsidiëring gaat over het inzetten van de expertise en de verdere uitbouw ervan. Indien de rol wordt opgenomen door een landelijk of regionaal ingedeelde collectiebeherende organisatie, vertrekt de rol vanuit de expertise gelinkt aan het collectieprofiel, de aanwezige competenties, infrastructuur, ...

2° de wijze waarop de dienstverlenende rol wordt opgenomen en de mate waarin deze rol niet wordt ingevuld door een andere cultureel-erfgoedorganisatie: de dienstverlenende werking die de organisatie ontplooit is niet alleen vraaggericht maar ook aanbodgericht. Een meetbare output is noodzakelijk. De dienstverlening richt zich naar cultureel-erfgoedorganisaties, maar ook naar actoren die de zorg voor cultureel erfgoed niet als kerntaak hebben. Zoals in het vorige decreet blijft het uitgangspunt bij het bepalen of een dienstverlenende organisatie wordt gesubsidieerd, steeds de volledige veldtekening. Er zal gekeken worden of de rol al dan niet reeds wordt ingevuld door een collectiebeherende organisatie of een andere cultureel-erfgoedorganisatie. Rollen zijn niet voorafgaandelijk vastgelegd, zodat kan ingespeeld worden op evoluties in het veld. Indien meerdere aanvragen voor eenzelfde rol worden ingediend, zal de aanvraag die het beste beantwoordt aan de criteria hiervoor ondersteuning ontvangen.

3° de mate waarin de dienstverlenende rol inspeelt op noden van cultureel erfgoed, erfgoedbeheerders of cultureel-erfgoedgemeenschap: de dienstverlening moet inspelen op aantoonbare erfgoednoden bij de cultureel-erfgoedgemeenschappen en de erfgoedbeheerders. Het gaat om complexe of grootschalige erfgoednoden die de draagkracht van individuele organisaties overstijgen en waarvoor diverse vormen van kennis, expertise, en infrastructuur moeten worden samengebracht. De erfgoedbeheerders of de cultureel-erfgoedgemeenschap vormen de groep van organisaties en personen die de kennis en expertise nodig heeft, zij vormen het draagvlak voor de dienstverlenende cultureel-erfgoedorganisatie.

4° de schaalgrootte en de landelijke reikwijdte van de werking: naast een werking met een landelijk bereik, wordt de omvang van de werking beoordeeld. Het is de bedoeling de versnippering van expertise tegen te gaan en clustering en samenwerking zoveel mogelijk te stimuleren. Subsidieaanvragen voor het opnemen van een dienstverlenende rol op landelijk niveau gebeuren bij voorkeur in een netwerk met verschillende actoren. Fusies en samenwerking worden aangemoedigd, dit zorgt voor meer slagkrachtige werkingen.

5° de samenwerking en netwerking, waaronder met relevante partners zowel binnen Vlaanderen als internationaal: dit criterium brengt de positionering en netwerkvorming in kaart en weegt de samenwerking. De organisatie moet oog hebben voor verwante kennis en aanbod (bv. van infrastructuur) die aanwezig is bij andere spelers binnen of buiten het cultureel-erfgoedveld. De organisatie heeft ook de taak om internationale evoluties op te volgen, hieraan mee te werken en kennis terug te koppelen en toepasbaar en inzetbaar te maken. De ontwikkeling van kennis en expertise voor de zorg voor en het omgaan met het cultureel erfgoed gebeurt in Vlaanderen maar ook in het buitenland of in een internationale context van samenwerking en kennisdeling.

6° de wijze waarop uitvoering gegeven wordt aan de strategische visie, vermeld in artikel 5: hier is het de bedoeling dat de organisatie inspeelt op de beleidsprioriteiten die opgenomen zijn in de beleidsnota Cultuur en de strategische visienota.

7° het zevende criterium gaat over het zakelijke en financiële beheer en de kwaliteit daarvan. De gevraagde subsidie moet beargumenteerd worden op basis van een realistische en onderbouwde raming zodat de nood aan een subsidie aangetoond is.

Afdeling 6. Werkingssubsidies voor besturen voor dienstverlenende rollen op regionaal niveau

Artikel 57

Dit artikel bepaalt dat de Vlaamse Regering een werkingssubsidie kan toekennen aan een intergemeentelijk samenwerkingsverband van lokale besturen of aan de VGC om een dienstverlenende rol op te nemen op regionaal niveau (zie ook 4.8. in de algemene memorie).

De subsidie wordt toegekend voor het opnemen van een dienstverlenende rol ter ondersteuning van cultureel erfgoed, erfgoedbeheerders en cultureel-erfgoedgemeenschappen. Het opzet is dat de cultureel-erfgoedwerking (m.n. de zorg voor en de omgang met het aanwezige cultureel erfgoed) op het grondgebied wordt verbeterd, en dat aan het einde van een beleidsperiode zichtbaar resultaat kan worden voorgelegd. De uitvoering blijft in handen van een erfgoedcel als initiërende, coördinerende en uitvoerende actor.

Voor de VGC is het ontwikkelen van een depotbeleid op het grondgebied een bijkomende doelstelling. Deze doelstelling vindt haar oorsprong in het Cultureel-erfgoeddecreet van 23 mei 2008, waarbij de provincies en de VGC een opdracht

kregen voor de ontwikkeling van het depotbeleid. Door de afslanking van de provincies geldt deze doelstelling enkel nog voor de VGC.

De ondersteuning aan de vijf kunststeden, Antwerpen, Gent, Brugge, Leuven en Mechelen, voor het opnemen van de regionale dienstverlening kan mits uitbreiding naar een intergemeentelijk samenwerkingsverband of via delegatie aan een collectiebeherende organisatie op het grondgebied van de stad. Door de mogelijkheid te voorzien om een collectiebeherende organisatie op het grondgebied van de stad te laten intekenen op een dienstverlenende rol op regionaal niveau, wordt een krachtenbundeling in het cultureel-erfgoedveld nagestreefd.

Artikel 58

Dit artikel vermeldt de beleidsperiodes. Voor intergemeentelijke samenwerkingsverbanden is deze afgestemd op de gemeentelijke legislatuur. Ook voor de collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties die, volgens artikel 57, vijfde lid, door de steden Antwerpen, Gent, Brugge, Leuven en Mechelen kunnen worden gemandateerd om in te tekenen op een dienstverlenende rol op regionaal niveau, geldt dat de beleidsperiode is afgestemd op de gemeentelijke legislatuur en dus zes jaar duurt. Dit verschilt dus met de vijfjarige beleidsperiode voor het opnemen van functies of een dienstverlenende rol op landelijk niveau.

Voor de VGC is de beleidsperiode afgestemd op de legislatuur van het Vlaams Parlement.

Artikel 59

Voor intergemeentelijke samenwerkingsverbanden geldt als bijkomende ontvankelijkheidsvoorwaarden dat ze in het Vlaamse Gewest moeten liggen en beschikken over rechtspersoonlijkheid conform de toepasselijke regelgeving inzake intergemeentelijke samenwerking.

Een gemeente mag ook maar deel uitmaken van één intergemeentelijk samenwerkingsverband dat een werkingssubsidie aanvraagt.

Artikel 60

Dit artikel bepaalt de subsidiëringsvoorwaarden die van toepassing zijn voor intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, in de eerste plaats de aanwezigheid van voldoende cultureel erfgoed en cultureel-erfgoedbeheerders die een dienstverlenende rol verantwoorden. Daarnaast geldt een werkingsgebied dat ten minste 85.000 inwoners omvat. Deze voorwaarde wordt ingeschreven met het oog op voldoende schaalgrootte voor de cultuur-erfgoedwerking.

Het minimum aantal inwoners op het grondgebied is niet van toepassing:

1° in geval het intergemeentelijk samenwerkingsverband samenvalt met het werkingsgebied van een erkende intergemeentelijke onroerend erfgoeddienst. Het is van belang dat de werkingsgebieden van beide kunnen samenvallen. Het opleggen van een grens van 85.000 inwoners kan er toe leiden dat het samenwerkingsverband enkel voor cultureel erfgoed moet uitbreiden omdat deze voorwaarde niet geldt voor onroerend erfgoed.

2° voor reeds gesubsidieerde intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.

Artikel 61

Dit artikel bevat de criteria die gelden voor de toekenning en de bepaling van de hoogte van de werkingssubsidie voor besturen voor dienstverlenende rollen op regionaal niveau:

1° het belang van het aanwezige cultureel erfgoed en de cultureel-erfgoedactoren op het grondgebied en de noden ervan: uit de aanvraag moet blijken welk erfgoed op het grondgebied aanwezig is, welke actoren actief zijn en op welke erfgoednoden (zowel voor roerend als voor immaterieel erfgoed) wordt ingezet. Het belang van het cultureel erfgoed, de actoren en de aangetoonde erfgoednoden wegen door bij het bepalen van het subsidiebedrag.

2° de kwaliteit van de expertise: de organisatie moet de expertise die ze wenst in te zetten al hebben ontwikkeld. Deze expertise moet bewezen kunnen worden in de aanvraag, en relevant zijn voor de cultureel-erfgoedactoren op het grondgebied. De subsidiëring gaat over het inzetten van de expertise en de verdere uitbouw ervan.

3° de wijze waarop de dienstverlening wordt uitgevoerd en de mate waarin de dienstverlenende rol inspeelt op de noden: de erfgoedcel opereert bij het ontwikkelen en ter beschikking stellen van expertise vanuit een netwerk van cultureel-erfgoedorganisaties op het grondgebied en houdt rekening met de verschillende cultureel-erfgoedgemeenschappen. Het potentieel van de cultureel-erfgoedactoren in de regio wordt benut. De dienstverlening wordt beoordeeld aan de hand van een plan, waarin wordt aangetoond hoe de noden worden aangepakt en weggevoerd en hoe de resultaten duurzaam worden verankerd. Aan het einde van het traject moet er een zichtbaar resultaat (m.n. betere zorg en omgang met cultureel erfgoed) voorgelegd kunnen worden.

4° de wijze waarop uitvoering gegeven wordt aan de strategische visie, vermeld in artikel 5: dit criterium gaat over de wijze waarop de organisatie inspeelt op de beleidsprioriteiten die opgenomen zijn in de beleidsnota Cultuur en de strategische visienota.

5° het zakelijke en financiële beheer en de kwaliteit daarvan. De gevraagde subsidie moet beargumenteerd worden op basis van een realistische en onderbouwde raming zodat de nood aan een subsidie aangetoond is.

6° de inbreng van middelen van de deelnemende besturen in de regionale dienstverlening: de logistieke, financiële en personele ondersteuning van de deelnemende besturen wordt in rekening gebracht.

7° in het laatste criterium wordt, indien van toepassing, de afstemming met andere relevante actoren die een regionale dienstverlening aanbieden getoetst. Het gaat dan in het bijzonder over de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden inzake onroerend erfgoed.

Hoofdstuk 4. Projectsubsidies voor cultureel-erfgoedwerking

Afdeling 1. Algemene bepalingen over projectsubsidies

De artikelen in deze afdeling bevatten de algemene bepalingen voor projectsubsidies. Deze algemene bepalingen zijn van toepassing op de projectsubsidies zoals beschreven in de andere afdelingen van dit hoofdstuk.

Artikel 62

Dit artikel somt de voorwaarden op waaraan een organisatie moet voldoen om in aanmerking te komen voor een projectsubsidie: beschikken over rechtspersoonlijkheid zonder winstoogmerk, gelegen zijn in het Nederlandse taalgebied of het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad en een aanvraag indienen.

Op de eerste voorwaarde wordt een uitzondering gemaakt voor niet-periodieke publicaties. Hier mag de aanvrager een uitgeverij zijn en daarom beschikken over een rechtspersoonlijkheid met een winstgevend doel.

Artikel 63

Voor de beoordeling van de projectsubsidies wordt er niet meer gewerkt met een beoordelingscommissie. Het is de administratie die een advies formuleert over de subsidietoekenning. De administratie kan daarbij beroep doen op externe experts, bijvoorbeeld voor projectaanvragen waarbij specifieke expertise nodig is voor de advisering.

Artikel 64

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 65

Dit artikel legt het basisprincipe vast dat er een verantwoording moet afgelegd worden voor de projectsubsidie. In de uitvoeringsbesluiten zal nader bepaald worden waaruit deze verantwoording moet bestaan.

Artikel 66

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 67

Zie toelichting bij artikel 40.

Artikel 68

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Afdeling 2. Projectsubsidies voor cultureel-erfgoedwerking op landelijk en internationaal niveau**Artikel 69**

Projectsubsidies kunnen aangevraagd worden voor de uitvoering van één of meerdere functies, vermeld in artikel 3, 9° of van een (nieuwe) dienstverlenende rol, vermeld in artikel 3, 12°. Beide kunnen daarbij ook gecombineerd worden. Het uitvoeren van één of meerdere functies kan bijvoorbeeld uitmonden in expertise die relevant is om te delen met de sector en om een dienstverlening rond op te zetten. Zie voor meer toelichting 4.10. in de algemene memorie.

Artikel 70

Met behoud van de toepassing van artikel 62, somt dit artikel bijkomende ontvankelijkheidsvoorwaarden en subsidiëringsvoorwaarden op waar een projectaanvraag moet aan voldoen.

Bijkomende ontvankelijkheidsvoorwaarden: zowel organisaties met een kwaliteitslabel als cultureel-erfgoedorganisaties met een werkingssubsidie op dit decreet komen in aanmerking voor projectmatige ondersteuning voor landelijke en internationale cultureel-erfgoedprojecten. Wanneer een andere organisatie een aanvraag wenst in te dienen, moet ze samenwerken met een organisatie die een werkingssubsidie ontvangt op basis van dit decreet. Dit moet een garantie geven op de aanwezigheid van de basisprincipes van de cultureel-erfgoedwerking in het project en op een duurzame verankering van de resultaten.

Subsidiëringsvoorwaarden: voor al deze aanvragers geldt dat het project de structurele werking moet overstijgen, dat de focus ligt op cultureel-erfgoedwerking, en dat het een landelijke of internationale schaalgrootte, reikwijdte en relevantie kent.

Dit artikel bepaalt verder wat niet in aanmerking komt voor subsidiëring:

1° aankopen of restauraties: hiervan wordt verwacht dat de organisatie dit binnen het werkingsbudget opvangt. Voor topstukken en sleutelwerken bestaat hiervoor het Topstukkenfonds.

2° academisch onderzoek: 'onderzoeken' is één van de vijf functies in cultureel-erfgoedwerking waarvoor projectondersteuning kan worden aangevraagd. Een zuiver academisch project komt echter niet in aanmerking, hiervoor bestaan andere fondsen.

3° projecten die betrekking hebben op een dienstverlenende rol die reeds opgenomen wordt door een organisatie die op dit decreet wordt gesubsidieerd. Er zal bij de beoordeling m.a.w. gekeken worden of de rol al dan niet reeds wordt ingevuld door een collectiebeherende organisatie of een andere cultureel-erfgoedorganisatie.

Ten slotte bepaalt dit artikel dat organisaties aangeduid als culturele basisinfrastructuur enkel in aanmerking komen voor projecten die een uitgesproken internationale schaalgrootte, reikwijdte en relevantie hebben.

Artikel 71

Dit artikel bepaalt de criteria die van toepassing zijn voor de toekenning en de bepaling van het bedrag van een projectsubsidie.

Projectaanvragen die het uitvoeren van één of meer functies als doelstelling hebben, worden getoetst aan:

a) het belang van het cultureel erfgoed: het cultureel erfgoed waarvoor het project wordt uitgevoerd moet minstens een landelijk belang hebben. Voor roerend erfgoed kan dit gaan om de bijzondere cultuurhistorische of de artistieke waarde, de wetenschappelijke waarde maar ook over de unieke samenhang, de omvang en de geografische reikwijdte of verspreiding van de collectie. Voor immaterieel cultureel erfgoed, kan dit gaan om een landelijk element immaterieel cultureel erfgoed of een clustering van elementen over heel Vlaanderen gespreid.

b) de wijze waarop één of meerdere functies worden uitgevoerd: de principes van de cultureel-erfgoedzorg moeten worden toegepast, de functies moeten minstens op een landelijk niveau uitgevoerd worden.

Projectaanvragen die het aanbieden van een dienstverlenende rol als doelstelling hebben, worden getoetst aan:

a) de kwaliteit van de expertise: in de projectaanvraag wordt aangegeven welke expertise aanwezig is en hoe deze werd ontwikkeld. Deze expertise moet relevant zijn voor het cultureel-erfgoedveld in Vlaanderen.

b) de wijze waarop de dienstverlenende rol wordt uitgevoerd: de dienstverlenende werking die wordt ontwikkeld draagt zichtbaar bij tot een betere zorg voor en omgang met cultureel erfgoed en richt zich naar het brede cultureel-erfgoedveld (cultureel-erfgoedorganisaties en actoren die de zorg voor het cultureel erfgoed niet als kerntaak hebben); een meetbare output is noodzakelijk.

c) de mate waarin de dienstverlenende rol inspeelt op noden van cultureel erfgoed, erfgoedbeheerders of erfgoedgemeenschappen: de projectaanvraag moet inspelen op een aantoonbare erfgoednood bij erfgoedbeheerders of erfgoedgemeenschappen. De cultureel-erfgoedgemeenschap en de erfgoedbeheerders vormen de groep van organisaties en personen die de kennis en expertise nodig heeft en vormen dus ook het draagvlak voor het project.

Alle projecten worden getoetst aan:

a) de kwaliteit van het inhoudelijk concept, de concrete uitwerking van het project en de haalbaarheid ervan: op basis van de aanvraag wordt nagegaan of het concept duidelijk en inhoudelijk sterk is, of het past binnen het Vlaamse cultureel-erfgoedbeleid en of het aansluit bij de ontwikkeling van de cultureel-erfgoedorganisatie of het cultureel-erfgoedveld. Daarnaast wordt ook de concrete uitwerking beoordeeld: is er een stappenplan, een stuurgroep, zijn er tussentijdse evaluaties, etc. Ook de haalbaarheid wordt getoetst: spoort het inhoudelijk plan

met de begroting, is er voldoende expertise aanwezig, is de timing haalbaar, is er een draagvlak om het project te realiseren, etc.?

b) de samenwerking met andere relevante actoren: dit criterium brengt de positionering van het project in kaart en weegt de samenwerking: met wie wordt samengewerkt en hoe verloopt de taakverdeling. De organisatie moet oog hebben voor verwante kennis die aanwezig is bij andere spelers binnen of buiten het cultureel-erfgoedveld. Aanvragen voor het aanbieden van een (nieuwe) dienstverlenende rol gebeuren bij voorkeur vanuit een netwerkverband.

c) de duurzame verankering van de resultaten: het project moet erop gericht zijn duurzame resultaten op te leveren die voldoende gedeeld en verspreid worden en (aldus) verankerd worden in de cultureel-erfgoedsector.

d) de mate waarin het project aansluit bij de strategische visie, vermeld in artikel 5: hier is het de bedoeling dat er wordt ingespeeld op de beleidsprioriteiten die opgenomen zijn in de beleidsnota Cultuur.

e) het laatste criterium gaat over de financiële onderbouw, de haalbaarheid en het realiteitsgehalte van de begroting. De gevraagde subsidie moet beargumenteerd worden op basis van een realistische en onderbouwde raming zodat de nood aan een subsidie aangetoond is.

Afdeling 3. Internationale cultureel-erfgoedprojecten die cofinanciering vereisen

Artikel 72

De Vlaamse Regering kan een projectsubsidie toekennen voor cofinanciering die door een internationale instantie of organisatie geëist wordt voor de uitvoering van een internationaal project. Internationale instanties leggen soms op dat organisaties die er op intekenen een bepaald gedeelte van de projectkost zelf meefinancieren. Voor sommige Europese digitaliseringsprojecten legt de EU bijvoorbeeld op dat de helft van de kost gedragen moet worden op basis van cofinanciering.

Veel cultureel-erfgoedorganisaties zijn echter niet in staat om deze cofinanciering te realiseren binnen de perken van hun werkingsmiddelen. Door subsidies te voorzien voor een dergelijke cofinanciering stimuleert de Vlaamse Gemeenschap dat cultureel-erfgoedorganisaties deelnemen aan dergelijke internationale projecten. Dit resulteert tegelijk ook in extra middelen voor het cultureel-erfgoedveld in Vlaanderen ten gevolge van de inbreng van deze internationale instanties.

Artikel 73

Met behoud van de toepassing van artikel 62, bepaalt dit artikel bijkomende ontvankelijkheidsvoorwaarden. Enkel organisaties die op basis van dit decreet een werkingssubsidie ontvangen, komen in aanmerking voor dit subsidie-instrument. De subsidie voor het realiseren van de cofinanciering kan pas aangevraagd worden nadat de aanvraag ingediend werd bij een internationale instantie.

Artikel 74

Dit artikel bepaalt de criteria die van toepassing zijn voor de toekenning en de bepaling van het bedrag van deze projectsubsidie.

1° Het project moet een meerwaarde bieden voor het cultureel-erfgoedveld in Vlaanderen.

2° De mate waarin de aanvrager bijdraagt tot de cofinanciering. Indien de aanvrager hiertoe de mogelijkheid heeft door middelen of personeel ter beschikking te stellen, is het evident dat hij dit ook doet en hiervoor geen subsidie vraagt van de Vlaamse Gemeenschap.

3° De financiering die de internationale instantie ter beschikking stelt. Een hogere procentuele inbreng door de internationale instantie biedt als voordeel dat de kost voor de Vlaamse Gemeenschap verhoudingsgewijs lager uitvalt.

4° Indien de projectaanvraag beoordeeld werd door de internationale instantie, speelt deze beoordeling mee als criterium.

5° Een internationale instantie verstrekt subsidies vanuit eigen beleidsprioriteiten. Naarmate deze beter aansluiten bij de beleidsprioriteiten van de Vlaamse Gemeenschap is dit een criterium om de aanvraag te honoreren.

6° Het zakelijke en beheersmatige aspect van het project en de financiële onderbouw.

Afdeling 4. Tussenkomsten voor internationale uitwisseling

Artikel 75

De Vlaamse Regering kan een projectsubsidie toekennen als tussenkomst met het oog op internationale uitwisseling. Medewerkers van een gesubsidieerde cultureel-erfgoedorganisatie krijgen via deze subsidielijst de kans om in het buitenland langdurige werk- en leerervaringen op te doen. Voor meer informatie, zie 4.10. in de algemene memorie.

De kosten van een zending naar het buitenland op het vlak van transport en verblijf, maar ook andere kosten zoals inschrijvingsgeld, kunnen geheel of gedeeltelijk gesubsidieerd worden.

Artikel 76

Met behoud van de toepassing van artikel 62, bepaalt dit artikel bijkomende ontvankelijkheidsvoorwaarden: organisaties die een werkingssubsidie ontvangen of beschikken over een kwaliteitslabel op basis van dit decreet, kunnen een aanvraag indienen voor een persoon (of meerdere personen) die bij hen structureel tewerkgesteld is.

Een erfgoedprofessional werkt in de context van een cultureel-erfgoedorganisatie. Om deze reden dient de cultureel-erfgoedorganisatie de aanvraag in. Belangrijk is dat de verworven kennis na afloop in de eerste plaats kan ingezet worden in de eigen organisatie: de medewerker die op zending gaat moet daarom structureel tewerkgesteld zijn.

Buitenlandse zendingen in het kader van academisch onderzoek komen niet in aanmerking. Het is immers niet de bedoeling om een parallel instrument te ontwikkelen bovenop de mogelijkheden voor buitenlandse zendingen in de academische wereld.

Artikel 77

Dit artikel bepaalt de criteria die van toepassing zijn voor de toekenning en de bepaling van het bedrag van een tussenkomst:

1° de meerwaarde voor de cultureel-erfgoedorganisatie naar competentieontwikkeling en netwerking met betrekking tot cultureel-erfgoedwerking: de aanvraag dient in te spelen op de leervragen en netwerken die aansluiten bij de eigen werking. Op die manier zal een zending niet alleen de competenties van medewerkers ten goede komen, maar draagt het ook bij aan de versterking van de cultureel-erfgoedorganisatie.

2° de wijze waarop de opgedane kennis en ervaring binnen de eigen cultureel-erfgoedorganisatie én met het cultureel-erfgoedveld gedeeld zullen worden: er worden garanties gevraagd dat de door de erfgoedprofessional verworven

competenties doorstromen binnen de eigen cultureel-erfgoedorganisatie en daar verankerd worden, maar ook gedeeld worden met het brede cultureel-erfgoedveld.

3° de redelijkheid van de begrote kosten: reis- en verblijfkosten, maar ook andere kosten zoals inschrijvingskosten, die rechtstreeks verband houden met de zending, komen in aanmerking voor ondersteuning.

Hoofdstuk 5. Organisatie van de advisering

Artikel 78 tot en met 82 hebben betrekking op de kwaliteitsbeoordeling met betrekking tot het kwaliteitslabel, indeling en subsidiëring. Per beleidsveld is er één adviescommissie en zijn er meerdere beoordelingscommissies. Voor het kwaliteitslabel en de projectsubsidies kunnen externe experts aangeduid worden. De strategische advisering is opgenomen in de strategische adviesraad.

Artikel 78

Het eerste lid bepaalt dat voor het beleidsveld cultureel erfgoed een adviescommissie wordt opgericht voor de kwaliteitsbeoordeling.

Het tweede lid bepaalt de kerntaken van de adviescommissie Cultureel Erfgoed. De opdrachten van de adviescommissie zijn divers. Zij formuleert een globale visie op de kwaliteitsbeoordeling wat methodiek, visie en werkwijze betreft. De doelstelling is te komen tot consistente advisering, een globaal kader waarin de onderscheiden dossiers kunnen worden geplaatst en beoordeeld, waardoor meer transparantie en helderheid mogelijk wordt. Op basis van deze visie kan de adviescommissie de werking van de beoordelingscommissies eventueel bijsturen. In de tweede kerntaak wordt het verband gelegd tussen kwaliteitsbeoordeling en de bijdragen tot de beleidsvoorbereiding en -evaluatie. De adviescommissie en de beoordelingscommissies werken bijna dagelijks met het cultureel-erfgoedveld en komen in contact met de praktijk, de werkvormen en de gevolgen van het beleid voor de ontwikkelingen in dat veld. Zij oordelen inhoudelijk maar met een brede blik op hun beleidsveld en de diverse sectoren. Het spreekt voor zich dat de commissies door hun werk heel wat beleidsgerichte inzichten verwerven. De adviescommissie zal in elk geval een belangrijke schakelfunctie vervullen tussen de kwaliteitsbeoordeling en de strategische advisering.

Het derde lid bepaalt dat de expertise van de leden doorslaggevend is om deel uit te maken van de adviescommissie.

Artikel 79

Dit artikel bepaalt dat er beoordelingscommissies worden opgericht voor de formulering van de adviezen over de aanduiding van de cultureel-erfgoedinstellingen, de indeling van collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties bij het landelijke of het regionale niveau en de werkingssubsidies.

Daarnaast kan de Vlaamse Regering externe experts aanstellen die de administratie bijstaan bij de advisering van aanvragen voor kwaliteitslabels en projectsubsidies en bij de evaluatie van de werkingssubsidies en kwaliteitslabels.

De derde paragraaf bepaalt dat de expertise van de leden van de beoordelingscommissies of van de externe experts doorslaggevend is om aangesteld te worden.

Artikel 80

De nadere procedure voor de advisering zal bepaald worden door de Vlaamse Regering. Daarbij is het de bedoeling om de procedures voor advisering over de verschillende cultuurdecreten heen zoveel mogelijk gelijk te schakelen. Momenteel is een evaluatie aan de gang van de beoordelingsprocedure van het

Kunstendecreet. De resultaten hiervan zullen meegenomen worden bij de opmaak van de beoordelingsprocedure in dit decreet.

Artikel 81

De Vlaamse Regering voorziet een bedrag waarmee de werkzaamheden van de commissies en externe experts vergoed kunnen worden. Ook hier is het de bedoeling om de regeling af te stemmen over de cultuurdecreten heen.

Artikel 82

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Hoofdstuk 6. Gemeenschappelijke bepalingen

Artikel 83

Dit artikel bepaalt dat alle subsidies worden toegekend binnen de perken van de kredieten die jaarlijks worden ingeschreven op de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap. In principe mogen de toegekende subsidies daarom de kredieten niet overstijgen die voorzien zijn in de begroting. Indien dit toch het geval is, bijvoorbeeld in het geval van een lineaire besparing, moet het tekort evenredig (a rato van de toegekende subsidiebedragen) verdeeld worden.

Subsidiebedragen die een bepaalde drempel overschrijden moeten gemeld worden aan de Europese Commissie. Dit artikel verduidelijkt dat deze verplichting gerespecteerd zal worden.

Artikel 84

Met de State Aid Modernisation (SAM) heeft de Europese Commissie in 2013 en 2014 de staatssteunregels herzien en uitgebreid. Een van de instrumenten die de Europese Commissie hiervoor gebruikt, is de verordening (EU) nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard. Deze verordening, die beter bekend staat als de 'Algemene Groepsvrijstellingsverordening' (AGVV) of 'General Block Exemption Regulation' (GBER), legt vast dat bepaalde vormen van steun onder bepaalde voorwaarden vrijgesteld kunnen worden van de verplichting tot aanmelding. Onder deze categorieën van steun valt ook steun voor cultuur.

Er kan slechts een beroep gedaan worden op de vrijstelling van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening indien alle voorwaarden van deze verordening opgenomen zijn als subsidievoorwaarde. Deze voorwaarden worden daarom opgesomd in dit artikel.

Artikel 85

Een subsidie is pas definitief verworven nadat er een verantwoording is afgelegd over de besteding. Om te vermijden dat organisaties hun werking of een project volledig zelf moeten voorfinancieren worden er voorschotten toegekend. Op het moment van de verantwoording resteert dan enkel nog een uit te betalen saldo. Afhankelijk van het resultaat van de verantwoording wordt het saldo uitbetaald of kunnen er voorschotten teruggevorderd worden.

De Vlaamse Regering bepaalt het bedrag van de voorschotten en het saldo.

Artikel 86

Op basis van dit artikel worden de subsidies die structureel worden toegekend, geïndexeerd op basis van de gezondheidsindex. Op deze manier worden de werkingssubsidies welvaartsvast gemaakt.

Het gedeelte van deze subsidies dat gaat naar lonen wordt volledig geïndexeerd; het gedeelte dat gaat naar werkingskosten wordt geïndexeerd aan 75%.

Artikel 87

Dit artikel bepaalt dat alle organisaties die op basis van dit decreet een subsidie ontvangen, het standaardlogo van de Vlaamse overheid met de bijhorende baseline moeten vermelden in al hun communicatie.

Artikel 88

In het Gemeentedecreet is bepaald dat gemeenten zich niet kunnen verenigen met andere bestuursniveaus of privaatrechtelijke rechtspersonen tenzij er een specifieke decretale regeling voor bestaat.

Dit artikel maakt het mogelijk dat gemeenten en de Vlaamse Gemeenschap en/of privaatrechtelijke rechtspersonen zich verenigen in een rechtspersoon met het oog op een cultureel-erfgoedwerking.

Daarnaast maakt dit artikel het ook mogelijk dat de Vlaamse Gemeenschap zelf een rechtspersoon opricht zonder dat hierin een gemeente betrokken is.

Dit kadert onder meer in de afslanking van de provincies. Het laat toe om de provinciale instellingen die overgaan naar de Vlaamse Gemeenschap of de gemeenten te verzelfstandigen.

Deze mogelijkheid impliceert echter niet dat er op basis van dit artikel openbare instellingen kunnen opgericht worden in de zin van artikel 9 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980.

Dit artikel is enkel bedoeld voor organisaties die een band hebben met dit decreet. Daarom is een ontbinding voorzien in geval er geen band is.

Artikel 89

Dit artikel maakt het mogelijk om personeel en goederen over te dragen of ter beschikking te stellen naar rechtspersonen, vermeld in artikel 88 of naar organisaties die op basis van dit decreet een werkingssubsidie ontvangen. Met dit laatste worden ook de werkingssubsidies op basis van het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012 bedoeld die, conform de overgangsbepalingen, worden verdergezet.

Ook dit artikel heeft te maken met de afslanking van de provincies. Dit maakt het mogelijk om taken die de provincies opnamen verder te zetten door deze taken over te dragen naar een organisatie in het veld. Afhankelijk van de specifieke taak zal er onderzocht worden waar deze het beste kan verdergezet worden.

In dit kader zijn er reeds een aantal concrete trajecten lopende. Voor de werking van het Architectuurarchief Provincie Antwerpen bijvoorbeeld, zijn er al voorbereidingen naar samenwerking met vzw VAI (CVAA). Personeel, collectie en goederen van APA die overgedragen worden aan de Vlaamse overheid kunnen in het kader van deze samenwerking ter beschikking gesteld worden van vzw VAI.

Het is evident dat overdrachten en personeel niet kunnen zonder dat dit grondig gemotiveerd wordt. Deze moeten ook gekoppeld worden aan een duidelijke opdracht die gekoppeld is aan een cultureel-erfgoedwerking.

Hoofdstuk 7. Slotbepalingen

Afdeling 1. Opheffingsbepalingen

Artikel 90

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Afdeling 2. Overgangsbepalingen

Artikel 91

Artikel 5 van het decreet bepaalt dat de strategische visienota wordt voorgelegd op 1 april in het tweede volledige jaar van de legislatuur aan het Vlaams Parlement. In afwijking hiervan wordt een eerste strategische visienota voorgelegd aan het Vlaams Parlement op 1 april 2017 (het derde volledige jaar van de legislatuur van het Vlaams Parlement).

Artikel 92

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 93

Dit artikel behoeft geen verdere toelichting.

Artikel 94

Collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties die ingedeeld werden bij het regionale niveau (door de provincies) of bij het Vlaamse niveau (door de Vlaamse Gemeenschap) behouden deze indeling tot een nieuwe beleidsperiode voor indeling van start gaat.

Artikel 95

Dit artikel zorgt ervoor dat de bepalingen over het indelen en subsidiëren van collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties pas ingaan wanneer de provincies de bevoegdheid verliezen om deze taken verder uit te voeren.

Het tweede lid zorgt ervoor dat de werkingssubsidies die de provincies toekennen aan regionaal ingedeelde collectiebeherende organisaties verdergezet kunnen worden in afwachting van een nieuwe beleidsperiode.

Artikel 96

De subsidies die toegekend werden op basis van het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012 blijven behouden onder dezelfde voorwaarden tot deze aflopen (voor projectsubsidies) of tot een nieuwe beleidsperiode start op basis van dit decreet (voor werkingssubsidies). Voor de laatste categorie kan dit betekenen dat de beleidsperiode waarvoor de subsidie werd toegekend vroeger afloopt.

Artikel 97

De subsidies aan het steunpunt worden verdergezet conform het Cultureel-erfgoeddecreet van 2012. Dit in afwachting van het resultaat van de cultuurbrede afstemming van de taken en rollen van de 'bovenbouw' (organisaties tussen overheid en veld). Deze oefening zal leiden tot nieuwe regelgeving waarin dezelfde herdefiniëring van de rollen van een *steunpunt* voor alle culturele sectoren zal worden opgenomen.

Artikel 98

Dit artikel zorgt voor een verderzetting van de aanvullende subsidies voor tewerkstelling in afwachting van een generieke regeling.

Artikel 99

Aanvragen voor kwaliteitslabels in 2017 worden nog behandeld conform de procedure van het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012. Daarna vallen deze aanvragen onder het toepassingsgebied van dit decreet.

Artikel 100

Aanvragen voor projectsubsidies die voor 2 maart 2017 worden ingediend, worden nog behandeld conform de procedure van het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012. Daarna vallen deze aanvragen onder het toepassingsgebied van dit decreet.

Artikel 101

Dit artikel voorziet dat de commissies die zijn aangesteld op basis van het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli mei 2012 voortgezet worden tot er een nieuwe aanstelling gebeurt op basis van dit decreet.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel,

Sven GATZ